

W nowej roli

Miesięcznik
Rolniczy

ISSN 2300-4487
Nr 8 (88) sierpień 2018

Rynek owoców miękkich

- producenci alarmują

str. 8-9

Rzepak ozimy

- plonowanie odmian

str. 10-11

Czas na grilla!

- jak bezpiecznie przygotować potrawy

str. 15

Spis treści

Aktualności

Zadbaj o zwierzęta

.....str. 4

Stosowanie nawozów

.....str. 4

Problemy z sąsiadami

.....str. 5

Barszcz Sosnowskiego

.....str. 5

Działania izby rolniczej

.....str. 6

Prawnik radzi

Czy rolników dotyczy RODO?

.....str. 7

Temat numeru

Ceny owoców miękkich

.....str. 8-9

Dobre praktyki w rolnictwie

Plonowanie odmian rzepaku

.....str. 10-11

Rabat Rolniczy

.....str. 12-13

Ubezpieczajmy się u siebie

BGR – finał wojewódzki

.....str. 14

Informacje z rynku „Zjazdowa”

Czas na bezpieczne grillowanie!

.....str. 15

Smaki i pasje z regionu

Certyfikaty wyjątkowości

.....str. 16

Miesięcznik Rolniczy

Redakcja:

Materiały do gazety

Sylvia Skulimowska – 604 627 197

sylvia.skulimowska@izbarolnicza.lodz.pl

Reklama

Piotr Kociołek – 692 467 000

piotr.kociolek@wp.pl

Zdjęcie na okładce: ŁRH „Zjazdowa”

Redakcja i wydawca nie ponoszą odpowiedzialności za treść tekstów i reklam dostarczonych przez instytucje współpracujące. Redakcja nie zwraca niezamówionych tekstów i zastrzega sobie prawo ich skracania, redagowania i umieszczania na stronie www.izbarolnicza.lodz.pl

Nakład: 10 000 egz. ISSN 2300 - 4487

Wydawca: SAM-ROL Sp. z o. o.,
ul. Północna 27/29, 91 – 420 Łódź,
tel. 42 632 70 21

Projekty i druk: www.tagraf.pl

Izba Rolnicza Województwa Łódzkiego

ul. Północna 27/29 91-420 Łódź

tel. 42 632-70-21 fax 42 632-70-31,

www.izbarolnicza.lodz.pl

Izba Rolnicza
Województwa Łódzkiego

Biura Powiatowe	Przewodniczący/ Delegat	Adres biura	Telefon/@
Bełchatów	Janusz Frydrychowski Marcin Śmiałkowski	Urząd Gminy ul. Kościuszki 13 97-400 Bełchatów, pok. 9	511 124 504 bpbelchatow@izbarolnicza.lodz.pl
Brzeziny	Eugeniusz Supera Dorota Kołodziejczyk	UG Brzeziny ul. Sienkiewicza 16 A 95-060 Brzeziny	510 474 851 bpbzeziny@izbarolnicza.lodz.pl
Kutno	Włodzimierz Jaworski Andrzej Górczyński	Siedziba BGŻ ul. Podrzeczna 18 99-300 Kutno, pok. 117	510 474 825 bpkutno@izbarolnicza.lodz.pl
Łask	Bronisław Węglewski Marek Krawczyk	ul. Narutowicza 17 98-100 Łask	510 474 871 bplask@izbarolnicza.lodz.pl
Łęczyca	Małgorzata Gabryelczak Dariusz Jarosław Kowalczyk	ul. Przedrynek 2, parter 99-100 Łęczyca	510 474 725 bpleczyca@izbarolnicza.lodz.pl
Łowicz	Jan Znyk Donata Wrona	ul. Starościńska 1 99-400 Łowicz, pok. 213	510 474 800 bplowicz@izbarolnicza.lodz.pl
Łódź-Wschód	Jan Woźniak Bogdan Sałata	UG w Andrespolu ul. Rokicińska 126 95-020 Andrespol	510 474 874 bplodz-wsch@izbarolnicza.lodz.pl
Opoczno	Marian Kacprzak Krzysztof Juszyński	ul. Kowalskiego 2 26-300 Opoczno	510 474 870 bpopoczno@izbarolnicza.lodz.pl
Pabianice	Czesław Dzierżawski Jan Chojecki	ul. Piłsudskiego 34 95-200 Pabianice	510 474 865 bppabianice@izbarolnicza.lodz.pl
Pajęczno	Jacek Koziański Łukasz Wojtaszczyk	ul. 1 Maja 13/ 15 98-330 Pajęczno, pok. 14	510 474 813 bppajeczno@izbarolnicza.lodz.pl
Piotrków Tryb.	Tomasz Kowalski Bogdan Pietrykowski	Starostwo Powiatowe Al. 3 Maja 33 97-300 Piotrków Tryb.	510 474 861 bppiorkow@izbarolnicza.lodz.pl
Poddębice	Ewa Bednarek Mariusz Gortat	GS Samopomoc Chłopska ul. Kaliska 3/5 99-200 Poddębice	510 474 725 bppoddebice@izbarolnicza.lodz.pl
Radomsko	Andrzej Komala Andrzej Gruszczyński	ul. Kościuszki 6 97-500 Radomsko, pok. 210	510 474 801 bpradomsko@izbarolnicza.lodz.pl
Rawa Maz.	Mariusz Cheba Małgorzata Rosa	ul. Kościuszki 5 96-200 Rawa Maz., pok. 58	510 474 850 bprawa@izbarolnicza.lodz.pl
Sieradz	Jan Kołodziejczyk Jerzy Wróbel	ul. POW 30 98-200 Sieradz	511 124 538 bpsieradz@izbarolnicza.lodz.pl
Skierniewice	Andrzej Kowara Jacek Ossowicz	ul. Konstytucji 3 Maja 6 96-100 Skierniewice	510 474 841 bpskierniewice@izbarolnicza.lodz.pl
Tomaszów Maz.	Dariusz Kowalczyk Ewa Sygitowicz	ul. Św. Antoniego 41 97-200 Tomaszów Maz., pok. 20	510 474 862 bptomaszow@izbarolnicza.lodz.pl
Wieluń	Józef Stępień Krzysztof Wróbel	ul. Palestrancka 5/4 98-300 Wieluń	510 474 804 bpwielun@izbarolnicza.lodz.pl
Wieruszów	Jerzy Karsznia Ryszard Starek	Rynek 1-7 98-400 Wieruszów	602 798 309 bpwieruszow@izbarolnicza.lodz.pl
Zduńska Wola	Zenon Kowalski Krzysztof Nowak	ul. Ceramiczna 10 98-220 Zduńska Wola	510 474 793 bpzdunska.wola@izbarolnicza.lodz.pl
Zgierz	Jerzy Kuzański Adam Michaś	MPGK w Zgierzu ul. Łęczycka 24 95-100 Zgierz	510 474 738 bpzgierz@izbarolnicza.lodz.pl

TOWARZYSTWO
UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH
T U W

Nazwa Placówki	Adres biura	Telefon
Biuro Regionalne w Łodzi	91-342 Łódź ul. Swojska 4	42/640-68-53, 640-68-54 lodz@tuw.pl
Oddział w Piotrkowie Tryb.	97-300 Piotrków Trybunalski Al. 3 Maja 33	44/649-69-29, 649-69-80 piotkowtrybunalski@tuw.pl
Oddział w Bełchatowie	97-400 Bełchatów ul. Wojska Polskiego 27 A	44/633-01-03 belchatow@tuw.pl
Oddział w Skierniewicach	96-100 Skierniewice ul. Senatorska 25	46/832-30-00, 832-36-49 skierniewice@tuw.pl
Oddział w Łowiczu	99-400 Łowicz ul. Przyrynek 16	46/837-00-79 lowicz@tuw.pl
Oddział w Kutnie	99-300 Kutno ul. Zduńska 9	24/254-17-00 kutno@tuw.pl
Oddział w Sieradzu	98-200 Sieradz, ul. Rynek 19	43/822-33-99 fax: 822-38-68 sieradz@tuw.pl
Oddział w Łęczycy	99-100 Łęczyca, ul. Przedrynek 8	24/721-01-61 leczyca@tuw.pl
Oddział w Radomsku	97-500 Radomsko, ul. Piłsudskiego 4	44/683-51-05, 683-21-27 radomsko@tuw.pl

Prezydent RP podpisał nowelizację ustawy Prawo łowieckie

W dniu 26 lipca 2018 r. Prezydent RP podpisał nowelizację ustawy Prawo łowieckie, która wprowadza zmiany w ustawie – Prawo łowieckie, dotyczące szacowania szkód łowieckich.

Ustawa z dnia 15 czerwca 2018 r. wprowadza zmiany w ustawie – Prawo łowieckie, dotyczące szacowania szkód łowieckich. Zgodnie z regulacją prawną obowiązującą od dnia 1 kwietnia 2018 r. (zmiana ustawy - Prawo łowieckie przyjęta przez Sejm w dniu 22 marca 2018 r.), szacowania szkód łowieckich, a także ustalania wysokości odszkodowania dokonuje zespół składający się z:

1) przedstawiciela gminy, którym jest:

- przedstawiciel organu wykonawczego jednostki pomocniczej gminy - jeżeli jednostka pomocnicza została utworzona,
- przedstawiciel organu wykonawczego gminy - jeżeli jednostka pomocnicza nie została utworzona;

2) przedstawiciela zarządcy albo dzierżawcy obrotu łowieckiego;

3) właściciela albo posiadacza gruntów rolnych.

Ustawa zmienia skład zespołu szacującego szkody łowieckie. W miejsce przedstawiciela jednostki samorządu terytorialnego wchodzić będzie przedstawiciel wojewódzkiego ośrodka doradztwa rolniczego.

Pozostaje przy tym, co do zasady, niezmienny tryb postępowania w sprawie szacowania szkód i ustalania wysokości odszkodowania. Koszty uczestnictwa przedstawicieli ośrodków doradztwa rolniczego w szacowaniu szkód łowieckich pokrywane będą z funduszu leśnego (obecnie z funduszu leśnego mogą być pokrywane koszty organizacji szkoleń w zakresie szacowania szkód łowieckich). Wysokość zryczałtowanych kosztów udziału przedstawicieli ośrodków doradztwa rolniczego w szacowaniu szkód łowieckich oraz ustalaniu wysokości odszkodowania określi rozporządzenie Ministra Środowiska wydane w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Środki finansowe funduszu leśnego będą przekazywane jednostkom doradztwa rolniczego na podstawie umów, w celu zwiększenia funduszu wynagrodzeń.

Z powyższą regulacją wiąże się zmiana przepisu dotyczącego zadań funduszu leśnego w zakresie finansowania parków narodowych. Zadanie polegające na finansowaniu określonych działań parków narodowych zostało przeniesione do grupy zadań o charakterze fakultatywnym. Tego rodzaju zadania mogą być finansowane przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Zgodnie z przepisem końcowym, ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Źródło: www.prezydent.pl

Paliwo rolnicze - zwrot podatku akcyzowego

Każdy rolnik, który chce odzyskać część pieniędzy wydanych na olej napędowy używany do produkcji rolnej powinien zbierać faktury VAT

- w terminie od 1 lutego 2018 r. do 28 lutego 2018 r. należy złożyć odpowiedni wniosek do wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, w zależności od miejsca położenia gruntów rolnych wraz z fakturami VAT (lub ich kopiami) stanowiącymi dowód zakupu oleju napędowego w okresie od 1 sierpnia 2017 r. do 31 stycznia 2018 r.,

- w terminie od 1 sierpnia 2018 r. do 31 sierpnia 2018 r. należy złożyć odpowiedni wniosek do wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, w zależności od miejsca położenia gruntów rolnych wraz z faktura-

mi VAT (lub ich kopiami) stanowiącymi dowód zakupu oleju napędowego w okresie od 1 lutego 2018 r. do 31 lipca 2018 r. w ramach limitu zwrotu podatku określonego na 2018 r

Limit zwrotu podatku akcyzowego w 2018 r. wynosi: 86,00 zł * ilość ha użytków rolnych

Pieniądze wypłacane będą w terminach: 3 - 30 kwietnia 2018 r. w przypadku złożenia wniosku w pierwszym terminie

1 - 31 października 2018 r. w przypadku złożenia wniosku w drugim terminie

gotówką w kasie urzędu gminy lub miasta, albo przelewem na rachunek bankowy podany we wniosku.

Źródło: MRiRW

Szanowni Państwo,

Producenci owoców miękkich alarmują. Tak trudnej sytuacji nie było od kilku lat. Ceny owoców w skupie nie rekompensują nawet poniesionych przez rolników kosztów produkcji. A z czego żyć? Dlatego w imieniu Zarządu IRWŁ zaapelowałem do Jana Krzysztofa Ardanowskiego Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o zwrócenie się do Komisji Europejskiej w sprawie uwolnienia środków z rezerwy budżetu UE na pomoc dla polskich rolników, sadowników i plantatorów owoców miękkich. Dzięki temu pula środków pomocowych zwiększyłaby się o kolejne 400 mln zł, ponieważ w ramach pomocy dla poszkodowanych rolników rząd przeznaczył z budżetu państwa 799,5 mln zł, w tym 697 mln zł na dopłaty do hektara zniszczonych upraw. Uważamy, że z pomocy rządu powinni skorzystać wszyscy rolnicy, jak również sadownicy i plantatorzy owoców miękkich. Zaapelowaliśmy również o uregulowanie sytuacji na rynku owoców miękkich i rekompensaty dla tych rolników, którzy chcą zrezygnować z ich produkcji, pomimo, że niektórzy z nich mają zobowiązania wobec PROW 2014-2020 z których wynika kontynuacja produkcji przez 5 lat. Izba Rolnicza Województwa Łódzkiego wniosła także o podjęcie działań na forum UE w kierunku zniesienia barier handlowych dotyczących możliwości eksportu polskich produktów rolnych na rynek rosyjski, który był atrakcyjnym miejscem sprzedaży polskich owoców i warzyw. Mamy nadzieję, że to się uda.

Dromis Tom Nagleński

Prezes Izby Rolniczej
Województwa Łódzkiego

Członkowi Rady Powiatowej Izby Rolniczej
Województwa Łódzkiego w Łęczycy

Panu Januszowi Górze

wyraz głębokiego współczucia
z powodu śmierci

ŻONY

składa Zarząd IRWŁ oraz Rada Powiatowa IRWŁ
w Łęczycy

Zadbaj o zwierzęta w czasie upałów!

Zwierzęta, również te gospodarskie, powinny przede wszystkim mieć **nieograniczony dostęp do czystej i świeżej wody**. Ważne, by wodę w misce zmieniać odpowiednio często, ponieważ bardzo szybko namnażają się w niej niebezpieczne bakterie. Drugą

mieni słonecznych. Zwierzętom przebywającym w domu zostawmy otwartą łazienkę – w upały na pewno docenią walory chłodnej posadzki. W żadnym wypadku nie wolno wystawiać zwierzęcia na bezpośrednie i długotrwałe nasłonecznienie! Niedopuszczalnym jest także zamykanie zwierząt w nagrzanym samochodzie, który w upały przypomina duży piekarnik. **Bydło i trzoda chlewna upału nie lubi, upał jest dla nich stresujący. Należy zapewnić zwierzętom zacienione miejsce na wybiegu i dostęp do wody. Ważna jest również wentylacja pomieszczeń gospodarskich i więcej przestrzeni, a zwierzęta warto dodatkowo zraszać.**

Wysokie temperatury powietrza są niebezpieczne nie tylko dla zdrowia i życia ludzi. Również zwierzęta są w ten sposób narażone na przegrzanie, a nawet udar cieplny. Przestrzeganie kilku podstawowych zasad postępowania może im przejść przez ten trudny dla wszystkich czas.

równie istotną rzeczą, o której muszą pamiętać właściciele zwierząt, jest zapewnienie im **chłodnego i zacienionego schronienia**. W przypadku psów gospodarskich, buda lub kojce powinny być choć częściowo ustawione w cieniu, tak aby nie były wystawione na ciągłe działanie pro-

Źródło: www.strazprzyrody.dabrowno.pl
www.toz.police.pl www.kundellos.pl

Stosowanie nawozów - zmiana rozporządzenia

W Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej opublikowane zostało rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 lipca 2018 r. zmieniające roz-

porządzenie w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania. W celu ochrony wód, ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne wprowadziła nowe podejście do wdrażania dyrektywy dotyczącej ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego (tzw. dyrektywy azotanowej) w Polsce. W miejsce dotychczasowego wyznaczania tzw. obszarów OSN i wprowadzania dla nich programów działań, zostało opublikowane rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5 czerwca 2018 r. w sprawie przyjęcia „Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu” tzw. program azotanowy. Ponieważ program azotanowy dotyczy m.in. stosowania nawozów zawierających azot, a zapisy rozporządzenia Ministra Rolnic-

stwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania również regulowały te kwestie, niezbędne było dokonanie zmiany rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. W opublikowanym rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 lipca 2018 r. zmienione lub uchylone zostały przepisy dotyczące szczegółowego zakresu stosowania nawozów zawierających azot, odchodów zwierzęcych, pozostałości z gospodarstw rybackich oraz osadów ściekowych, w celu ochrony wód, które to wymagania reguluje obecnie program azotanowy. Pełna treść rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 lipca 2018 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania (Dz. U. z 2018 r. poz. 1438) dostępna jest: <http://www.dziennikustaw.gov.pl/DU/2018/1438>. Pełna treść rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 5 czerwca 2018 r. w sprawie przyjęcia „Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu” (Dz. U. z 2018 r. poz. 1339) dostępna jest: <http://www.dziennikustaw.gov.pl/du/2018/1339/1>.

REKLAMA

PPHU

ASPOL

W ofercie :

- Zakuwanie węży hydraulicznych
- Części do ciągników i maszyn rolniczych
- Oleje i smary
- Łożyska

WARYŃSKI
Origin

Zapraszamy do odwiedzin sklepu internetowego
www.aspol.agro.pl

Świątniki 61
95-200 Pabianice
tel. 782 061 000

TU KUPISZ
ORYGINALNE CZĘŚCI **URSUS**

URSUS

Terminy stosowania nawozów

NAWOZY NATURALNE STAŁE

- grunty orne od 1 marca do 31 października
- uprawy trwałe, uprawy wieloletnie, trwałe użytki zielone od 1 marca do 30 listopada.

NAWOZY AZOTOWE MINERALNE I NAWOZY NATURALNE PŁYNNE

- grunty orne od 1 marca do 20 października,
- grunty orne na terenie gmin objętych wykazem stanowiących załącznik nr 2 do Programu od 1 marca do 15 października,
- grunty orne na terenie gmin objętych wykazem stanowiącym załącznik nr 3 do Programu od 1 marca do 25 października,
- uprawy trwałe, uprawy wieloletnie, trwałe użytki zielone od 1 marca do 31 października.

Problemy rolników z sąsiadami

W związku z pismem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi skierowanym do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie problemów, jakie napotyka rolnicy w swojej pracy ze strony mieszkańców wsi niebędących rolnikami, 25 lipca 2018 r. Zarząd KRIR przekazał MRiRW swoje propozycje. Samorząd rolniczy docenia fakt, że resort rolnictwa dostrzegł wagę tego problemu oraz wyraża nadzieję, że Rząd podejmie skuteczne działania w tym kierunku. Krajowa Rada Izby Rolniczych przekazała propozycje, które mogłyby wpłynąć na unormowanie tej sytuacji. Po pierwsze konieczne jest przeprowadzenie szerokiej kampanii informacyjnej na terenie całego kraju, która wytłumaczyłaby specyfikę produkcji rolnej.

Większa świadomość na temat konieczności wykonywania pewnych zabiegów przez rolników w określonych porach, zapewne wpłynęłaby na zrozumienie, że działania te (np. wieczorne opryski, praca w weekend) nie są kaprysem, tylko normalnością na wsi. Co do mieszkańców miast sprowadzających się na tereny wiejskie, być może należałoby rozważyć wprowadzenie obowiązku dostarczenia do urzędu gminy oświadczenia, że znane są tej osobie warunki i specyfika warunków życia na

terenach związanych z produkcją rolną i w związku z tym nie będzie występował z jakimikolwiek roszczeniami. Jednocześnie samorząd rolniczy zadeklarował poparcie resortu w tych działaniach.

Źródło: KRIR

GIS OSTRZEGA przed barszczem sosnowskiego

W ciepłe i słoneczne dni chętnie korzystamy ze spacerów na skrajach pól, łąk i lasów, podczas których możemy spotkać na swojej drodze barszcz Sosnowskiego. Choć mało kto wie o tej roślinie to jest ona bardzo niebezpieczna! Przepis GIS na bezpieczne wakacje! Uważaj na barszcz Sosnowskiego! Dlaczego właśnie teraz ostrzegamy przed barszczem Sosnowskiego? Bo najczęściej latem dochodzi do największej ilości poparzeń. Przebywanie w bliskości barszczu stanowi duże zagrożenie dla zdrowia człowieka! Barszcz Sosnowskiego (*Heracleum sosnowskyi*) to roślina parząca!

Barszcz Sosnowskiego jest on zaliczany do roślin inwazyjnych i występuje na terenie całej Polski. Najczęściej barszcz Sosnowskiego spotkać można wzdłuż strumieni wodnych, na skarpach rowów, na obrzeżach pól i lasów oraz na łąkach i pastwiskach.

Jak rozpoznać barszcz Sosnowskiego?

Gatunek ten uznawany jest za jedną z największych roślin zielnych na świecie osiągającą nawet do 3-5 metrów wysokości, zaś szerokość rozety liściowej do 2m i grubość łodygi może osiągać nawet do 12 cm. Barszcz Sosnowskiego należy do rodziny baldaszkowatych przypominając wyglądem koper z charakterystycznymi białymi kwiatami zebranych w duży baldach i łodygami pokrytymi purpurowymi plamkami.

Objawy kontaktu z barszczem Sosnowskiego

W soku i w olejkach eterycznych barszczu Sosnowskiego występują substancje toksyczne (furanokumaryny), które pod wpływem promieniowania słonecznego powodują zmiany skórne przypominające oparzenia (wysypki, zaczerwienienia, opuchlizna, owrzodzenia), a objawy pojawiają się od kilku do kilkunastu godzinach po bezpośrednim kontakcie.

Wśród objawów u osób mających kontakt z barszczem wymienia się: nudności, wymioty, bóle głowy, a także obrażenia układu oddechowego, oczu, a nawet wstrząs anafilaktyczny. Wskazuje się również na możliwość wpływu toksycznych związków na powstawanie nowotworów skóry. Toksyczności barszczu Sosnowskiego sprzyja wilgoć i wysoka temperatura powietrza, zatem należy uważać szczególnie latem. Ponadto warto wiedzieć, że do poparzeń może dojść nawet bez bezpo-

średniego kontaktu z barszczem Sosnowskiego, gdyż wydzielane przez niego olejki eteryczne mogą unosić się w powietrzu nawet na odległość kilkunastu metrów.

Jak się ustrzec przed poparzeniem?

- nie dotykaj ich i nie zrywaj roślin przy użyciu rękawic,
- przebywając w bliskości barszczu Sosnowskiego chroń skórę i drogi oddechowe przed promieniowaniem UV (okulary i kremy z filtrem, odzież z nienasiąkliwych tworzyw sztucznych zakrywającą skórę, maski ochronne) à pamiętaj, że skóra dzieci jest bardziej wrażliwa na toksyczne działanie soku barszczu,
- nie przebywaj w pobliżu barszczu Sosnowskiego ze względu na lotne olejki eteryczne emitowane do otoczenia, które mogą osadzać się na skórze z tego barszczu nie polecamy gotować zupy!

Zasady postępowania w przypadku wystąpienia poparzenia

- w przypadku bezpośredniego narażenia/ kontaktu na działanie barszczu Sosnowskiego w jak najkrótszym czasie przemyj skórę letnią wodą z mydłem tak, by usunąć z jej powierzchni sok rośliny. Ponadto zaleca się umyć wszystkie przedmioty i uprać odzież, która miała kontakt z barszczem,
- jeżeli pojawiły się pęcherze surowicze, ale nie doszło do ich rozerwania, można zastosować miejscowo maści (kremy) kortykosteroidowe,

• w przypadku kontaktu oczu z rośliną należy je przemyć dokładnie wodą, chronić przed światłem i skonsultować z okulistą,

• nie dotykaj zmienionych miejsc na skórze, stosuj na nie chłodne okłady z lodu, a dobór środków farmakologicznych skonsultuj z lekarzem,

• w przypadku silnego poparzenia i występujących problemów oddechowych wezwij pogotowie ratunkowe,

• niezależnie od stopnia nasilenia objawów – należy unikać ekspozycji na światło słoneczne (nawet w przypadku braku objawów przynajmniej przez 48 godzin).

Ciekawostką jest, że barszcz Sosnowskiego został sprowadzony do Polski z Kaukazu jako roślina pastewna. Ze względu na zawartość substancji toksycznych zrezygnowano w jego uprawy i obecnie w Polsce roślina ta jest objęta prawnym zakazem uprawy, rozmnażania i sprzedaży. Ponadto coraz częściej podkreśla się podejmowanie działań zmierzających do zmniejszenia populacji tego gatunku w środowisku naturalnym. Pamiętaj!

Zawsze możesz sprawdzić miejsce występowanie barszczu Sosnowskiego w Polsce w bazie online, która dziś liczy blisko 3000 lokalizacji. Z kolei w przypadku jeśli zauważysz barszcz Sosnowskiego zgłoś to pod całodobowy numer alarmowy straży miejskiej 986.

Źródło: GIS

Posiedzenie Zarządu IRWŁ w nowo budowanym obiekcie szkoleniowo-administracyjnym

Część merytoryczna

Zarząd Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego wy-daje na wniosek gmin opinie w sprawie przekształcenia gruntów leśnych na cele nieleśne i gruntów rolnych na cele nierolnicze oraz na wniosek rolnika, osoby zainteresowanej wydaje opinie w sprawie zakupu w obrocie prywatnym nieruchomości rolnej. Izba Rolnicza Województwa Łódzkiego współpracuje z instytucjami sektora rolniczego. Zarząd Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego na bieżąco interweniuje na rynkach rolnych. W związku z wystąpieniem suszy na terenie województwa łódzkiego, Zarząd Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego podjął następujące działania:

W dniu 4.07.2018r. w imieniu Zarządu Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego, Prezes IRWŁ Bronisław Węglewski wystosował pismo do Wojewody Łódzkiego Zbigniewa Rau (do wiadomości Wiktora Szmulewicza – Prezesa Krajowej Rady Izb Rolniczych) z informacją, że rolnicy zgłaszają problemy w związku z szacowaniem szkód na podstawie monitoringu suszy – raportów ogłaszanych przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa –PIB w Puławach. Dotychczasowe raporty IUNG nie odzwierciedlają stanu faktycznego na polach. Rolnicy obserwują „gołym” okiem zjawisko suszy na swoich polach, co nie jest zbieżne z raportami IUNG. IRWŁ apeluje o podjęcie działań mających na celu, aby podstawą szacowania szkód była decyzja gminnych komisji szacujących straty a nie system monitoringu suszy opracowany przez IUNG. Ponadto rolnicy zgłaszają sygnały o konieczności szacowania szkód we wszystkich uprawach rolnych m.in. w rzepaku.

W dniu 4.07.2018r. w imieniu Zarządu Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego, Prezes IRWŁ Bronisław Węglewski zaapelował do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi Jan Krzysztof Ardanowski o pomoc finansową do każdego hektara (1000zł/ha) dla rolników, których gospodarstwa ucierpiały wskutek tegorocznej suszy.

Delegaci Rad Powiatowych IRWŁ na wniosek gmin uczestniczyli w pracach komisji szacujących szkody powstałe w gospodarstwach rolnych na skutek działania niekorzystnych zjawisk atmosferycznych.

W dniu 9 lipca 2018r. Prezes IRWŁ Bronisław Węglewski w imieniu Zarządu Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego zwrócił się do Jana Krzysztofa Ardanowskiego Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie informacji medialnych dotyczących pomocy polskiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych w rozwój ukraińskiego sadownictwa. Projekt realizowany jest przez „Stowarzyszenie Integracja Europa-Wschód” z Kielc oraz ukraińską Fundację Rozwoju Lokalnego” – więcej informacji na stronie 8 i 9.

Trudna sytuacja w rolnictwie w województwie łódzkim spowodowana wystąpieniem niekorzystnych zjawisk atmosferycznych – długotrwała susza rolnicza była tematem kolejnego posiedzenia Zarządu IRWŁ w dniu 12 lipca 2018r. W posiedzeniu oprócz członków Zarządu IRWŁ uczestniczyli zaproszeni goście: Janusz Ciesielski – Dyrektor KOWR OT w Łodzi, Grzegorz Franczak - Zastępca Dy-

rektora ARiMR OR w Łodzi oraz Bogdan Sałata – Przewodniczący Komisji Problemowej IRWŁ

ds. Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Ochrony Środowiska i Jan Woźniak – Przewodniczący Rady Powiatowej IRWŁ Powiatu Łódzkiego-Wschodniego. Dyskusja dotyczyła m.in. problemu rolników prowadzących produkcję zwierzęcą, że, pomimo iż straty na polu często przekraczają 50%, nigdy w skali gospodarstwa rolnego nie wynoszą powyżej 30%, ponieważ dolicza się roczną wielkość produkcji towarowej poszczególnych grup zwierząt gospodarskich (bydło, trzoda chlewna) oraz mleka (jako średnia roczna produkcja ustalona na podstawie 3 ostatnich lat). Zarząd IRWŁ wnioskuje, aby pomoc objęła wszystkich rolników, których dotknęła klęska suszy. Kolejne posiedzenie Zarządu IRWŁ odbyło się 31 lipca 2018 r. w nowo budowanej siedzibie IRWŁ na ulicy Beskidzkiej W związku z upływem w dniu 31 lipca terminu oddania I etapu inwestycji – stan surowy-zamknięty Zarząd IRWŁ zapoznał się ze stanem inwestycji i powołał komisję ds. odbioru dotychczas wykonanych robót. Izba Rolnicza Województwa Łódzkiego planuje wykorzystywać budynek jako siedzibę Izby, ale przede wszystkim do organizacji szkoleń i konferencji dla rolników z województwa łódzkiego.

Zarząd Krajowej Rady Izb Rolniczych, na wniosek Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego wystąpił 26 czerwca 2018 r. do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o zmianę ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników w zakresie rozszerzenia definicji pomocnika rolnika. Odpowiadając resort rolnictwa przedstawił następujące stanowisko:

Odnosząc się do propozycji przekazanych w piśmie poinformowano, iż z uwagi na krótki okres funkcjonowania umowy o pomocy przy zbiorach w chwili obecnej nie planuje się poszerzenia zakresu pomocy świadczonej przez pomocnika w gospodarstwie rolnym. Jednakże, pod koniec bieżącego roku dokonane zostanie podsumowanie efektów, jakie dało wprowadzenie ww. umowy i zostaną wyciągnięte wnioski na przyszłość, w tym co do zakresu świadczonej pomocy.

W dniu 19 lipca 2018r. w imieniu Zarządu Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego, Prezes IRWŁ Bronisław Węglewski wystosował pismo do Wojewody Łódzkiego - Zbigniewa Rau (do wiadomości Prezesa Krajowej Rady Izb Rolniczych – Wiktora Szmulewicz) w sprawie problemu szacowania szkód w przypadku, gdy rolnicy posiadają działki rolne w więcej niż w jednej gminie. W związku z wystąpieniem szkód muszą w każdej gminie zgłaszać straty w uprawach rolnych spowodowanych wystąpieniem niekorzystnych zjawisk atmosferycznych dołączając kopie wniosków obszarowych za rok 2018 złożonych za pośrednictwem aplikacji e-wniosek do ARiMR. Zdaniem rolników jest to uciążliwe i nieuzasadnione.

W dniu 23 lipca 2018r. w imieniu Zarządu Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego, Prezes IRWŁ Bronisław Węglewski zwrócił się ponownie do Prezesa Krajowej Rady Izb Rolniczych – Wiktora Szmulewicza, aby pomocą finansową objąć wszystkich producentów rolnych, których gospodarstwa ucierpiały wskutek suszy.

W dniu 31 lipca 2018 roku Zarząd IRWŁ zwrócił się do

Działania izby rolniczej - lipiec 2018

Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi Jana Krzysztofa Ardanowskiego, aby pomocą objąć wszystkich rolników, których gospodarstwa ucierpiały wskutek suszy, a także producentów owoców miękkich, ponieważ tego typu działalność również dotknęła długotrwała susza.

W omawianym okresie Zarząd IRWŁ wydał również opinie do projektów MRiRW, Ministerstwa Zdrowia, Rady Ministrów – więcej informacji na temat projektów na stronie www.izbarolnicza.lodz.pl/zakladka_sprawozdania

Konferencje/ targi/ spotkania/ debaty

W dniu 5 lipca 2018r. w Bionanoparku w Łodzi odbyła się konferencja poświęcona Konkursowi Bezpieczne Gospodarstwo Rolne 2018. podczas której nastąpiło uroczyste podsumowanie piętnastej edycji konkursu na terenie województwa łódzkiego. Tradycyjnie, Izba Rolnicza Województwa Łódzkiego ufundowała nagrodę dla najmłodszego uczestnika konkursu, która w tym roku przypadła dla Państwa Agnieszki i Dominika Kozielskich z gm. Błaszki – więcej informacji na stronie 14.

W dniu 6 lipca 2018r. w Przysieku Prezes IRWŁ Bronisław Węglewski uczestniczył w uroczystych obchodach 100-lecia Odzyskania Niepodległości połączone z nadaniem sztandaru Kujawsko-Pomorskiej Izbie Rolniczej.

Dbając o wypoczynek dzieci i młodzieży, Izba Rolnicza Województwa Łódzkiego zorganizowała kolonie letnie w góry i nad morze w ramach programu promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej, które zostały dofinansowane ze środków Funduszu Składkowego Ubezpieczenia Społecznego Rolników.

W dniu 11 lipca 2018r. w Sierpowie k. Ozorkowa Dyrektor Biura IRWŁ- Jerzy Kuzański uczestniczył w Zjeździe Federacji Związków Pracodawców-Dzierżawców i Właścicieli Rolnych. Podczas spotkania były omawiane problemy polskiego rolnictwa, w tym m.in. gospodarka ziemią będącą w zasobach Skarbu Państwa, trudna sytuacja w rolnictwie spowodowana długotrwałą suszą rolniczą.

W dniu 25 lipca 2018r. w Ministerstwie Środowiska z udziałem Ministra Henryka Kowalczyka odbyło się spotkanie z przedstawicielami izb rolniczych. Izbę Rolniczą Województwa Łódzkiego reprezentował Dyrektor Biura – Jerzy Kuzański. Tematy podjęte w dyskusji dotyczyły zapobiegania rozprzestrzeniania się wirusa ASF, gospodarki łowieckiej mającej na celu zmniejszenia strat spowodowanych przez zwierzyną łowną i leśną, wapnowania gleb oraz rozszerzenia obszaru OSN na terenie całego kraju.

Inne

- Miesięcznik Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego „W NOWEJ ROLI” od marca 2016 r. w nowej odsłonie bezpłatnie trafia do rolników, mieszkańców wsi województwa łódzkiego.

- Prawnik Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego **udziela bezpłatnie** porad prawnych dla rolników. W omawianym okresie zostało udzielonych ok. 30 porad.

Wszystkie działania, interwencje podejmowane przez Zarząd Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego oraz informacje na temat sytuacji w rolnictwie są dostępne na stronie internetowej IRWŁ www.izbarolnicza.lodz.pl

Beata Rzewuska

Specjalista ds. organizacji rynków rolnych i szkoleń

Doradca rolno-środowiskowy

Czy rolników dotyczy RODO? Najważniejsze pojęcia i przepisy

Każdego dnia tysiące rolników w Polsce zadają sobie pytanie, czy obowiązują ich przepisy regulujące zasady przetwarzania danych osobowych RODO? Pytania zadają też izbom rolniczym. Wprawdzie w wielu przypadkach nie ma jeszcze szczegółowej wykładni prawnej i wszyscy czekają na przykłady praktycznych zastosowań tych przepisów, to już dzisiaj warto przyjrzeć się konieczności stosowania RODO przez rolników i firmy działające w branży rolniczej. Obszerne wyjaśnienie znalazło się na portalu TOP AGRAR, a my przybliżamy jego najważniejsze ustalenia.

Przetwarzanie danych osobowych

Przez przetwarzanie danych należy rozumieć każdy podmiot będący przedsiębiorcą w definicji rozporządzenia (osobą fizyczną, przedsiębiorcą, osobą prawną itp.), który zbiera i przetwarza dane osobowe. O tym, czy RODO obowiązuje daną osobę fizyczną lub firmę decyduje wyłącznie ocena własna okoliczności zbierania i przetwarzania danych osobowych – Rozporządzenie RODO ma charakter otwarty i nie ma tam sztywnych reguł, jednoznacznie określających, w jakim zakresie podlega się lub nie nowym obowiązkom. Oczywiście, można taką ocenę zlecić (na własną odpowiedzialność) podmiotowi zewnętrznemu. Jest to zupełna nowość w stosunku do dotychczas obowiązującej ustawy o ochronie danych osobowych, które obowiązki przedsiębiorcy w tym zakresie definiowała jednoznacznie. Nowe przepisy nie dotyczą przetwarzania danych osobowych przez osobę fizyczną w ramach czynności o czysto osobistym lub domowym charakterze.

Co to są dane osobowe?

Zgodnie z art. 4 rozporządzenia RODO, danymi osobowymi są: „informacje o zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osobie fizycznej (osobie, której dane dotyczą)». Możliwa do zidentyfikowania osoba fizyczna to osoba, którą można bezpośrednio lub pośrednio zidentyfikować, w szczególności na podstawie identyfikatora, takiego jak imię i nazwisko, numer identyfikacyjny PESEL, adres, identyfikator internetowy IP lub jeden bądź kilka szczególnych czynników określających fizyczną, fizjologiczną, genetyczną, psychiczną, ekonomiczną, kulturą lub społeczną tożsamość osoby fizycznej”. W praktyce danymi osobowymi będą np. lista odbiorców i dostawców w programie do wystawiania faktur lub w programie FK, jeśli są osobami fizycznymi, lista z danymi udziałowców lub członków, książka telefoniczna w telefonach lub w komputerze, dokumenty pracownicze, dokumenty kandydatów do pracy itp.

Z posiadaniem danych osobowych wiąże się nieodmiennie ich przetwarzanie. Zgodnie z definicją RODO, przetwarzanie oznacza operację lub zestaw operacji wykonywanych na danych osobowych lub zestawach danych osobowych w sposób zautomatyzowany lub niezautomatyzowany, taką jak zbieranie, utrwalanie, organizowanie, porządkowanie, przechowywanie, adaptowanie lub modyfikowanie, pobieranie, przeglądanie, wykorzystywanie, ujawnianie poprzez przesłanie, rozpowszechnianie lub innego rodzaju udostępnianie, dopasowywanie lub łączenie, ograniczanie, usuwanie lub niszczenie.

Można założyć, że każdy, kto do celów działalności gospodarczej szeroko rozumianej, w tym także działalności rolniczej, posiada dane osobowe, to z pewnością je też przetwarza, a więc podlega przepisom RODO od 25.05.2018 r., które mają chronić interes prawny osób fizycznych znajdujących się w posiadanych zbiorze danych osobowych. To, w jakim zakresie posiadacz danych osobowych ma obowiązek stosowania przepisów RODO,

zależy od własnej oceny ryzyka naruszenia zasad ochrony danych u danego podmiotu. RODO nie daje konkretnych wytycznych co do rozwiązań, jakie należy zastosować w celu zabezpieczenia posiadanych danych osobowych. Oczywiście, najbardziej skrajnie przepisy RODO będą dotyczyły firm profesjonalnie zajmujących się gromadzeniem danych osobowych, np. w Internecie, portali komunikacyjnych, podmiotów prowadzących sklepy internetowe, rekrutujących pracowników, w bankach itp., bo taki w istocie był cel przyjęcia rozporządzenia. W tej perspektywie należy przyjąć, że branża rolnicza i jej otoczenie nie będzie musiała bezwzględnie stosować wszystkich dostępnych zasad i technik bezpieczeństwa danych osobowych, pamiętając przy tym, że przyjęte w danym podmiocie sposoby ochrony danych osobowych muszą być dostosowane do realiów, a także możliwie ograniczone.

Najważniejsza dokumentacja RODO

Nowe zasady ochrony danych osobowych, z punktu widzenia przedsiębiorstwa, muszą być spisane w formie dokumentu(ów), którym firma wykaże się w przypadku kontroli przez państwowy organ nadzorczy. Obecnie jest to Urząd Ochrony Danych Osobowych – UODO. Dokument ten ma potwierdzić poprawność przetwarzania danych i ich prawidłowe zabezpieczenie. Oczywiście, pozostaje jeszcze problem wykazania w czasie kontroli, że wymagana ochrona danych osobowych jest przestrzegana. Najtrudniej to przestrzeganie będzie wykazać po skardze osoby fizycznej do UODO, że doznała szkody w związku z przetwarzaniem przez nas jej danych osobowych – zatem dobrze sporządzona dokumentacja to podstawa. Formalnie osobą odpowiedzialną za ustalanie zasad przetwarzania i zabezpieczania danych osobowych w przedsiębiorstwie jest administrator. W gospodarstwie rolnym lub w firmie jednoosobowej będzie nim właściciel albo inna wyznaczona osoba, u osób prawnych osoba wskazana przez zarząd. Zadanie administratora danych, a nawet całe przetwarzanie danych może też być zlecone firmie zewnętrznej.

Najważniejszym i obowiązkowym dokumentem potwierdzającym prawidłowość przetwarzania danych osobowych jest obecnie rejestr czynności przetwarzania (RCP). Rozporządzenie RODO nie wymaga jego prowadzenia w firmach zatrudniających poniżej 250 osób, chyba że przetwarzanie, którego dokonują, może powodować ryzyko naruszenia praw lub wolności osób, których dane dotyczą. Biorąc pod uwagę realia naszego rolnictwa i jego otoczenia, ten obowiązek formalnie dotyczyłby znikomego odsetka gospodarstw rolnych i firm z otoczenia rolnictwa. Jednak na ten problem należy spojrzeć z punktu widzenia choćby tylko pojęcia „sporadyczności przetwarzania danych” jako kryterium obowiązku prowadzenia RCP. Nie ma jeszcze ani wykładni, ani orzeczeń sądowych, zatem należy do problemu podejść ostrożnie. Jeśli ktoś ma w bazie danych kilkudziesięciu odbiorców i dostawców (osób fizycznych) i wystawia rocznie np. 100 faktur VAT, na dodatek ciągle zmieniają się klienci i dostawcy – jednych dopisujemy do bazy, a innych wykreślamy – to raczej trudno uznać takie czynności za sporadyczne. Być może w przyszłości ustali się jakaś linia orzecznicza w tej sprawie.

Inspektor ochrony danych

W przypadku przetwarzania danych na dużą skalę, rozporządzenie RODO nakłada obowiązek powołania w firmie inspektora ochrony danych, który musi spełniać określone wymagania formalne w zakresie kwalifikacji zawodowych. IOD ma określone w art. 39 RODO obowiąz-

ki w zakresie polityki informacyjnej oraz monitorowania przestrzegania przepisów RODO w firmie lub u osoby fizycznej. W Polsce w rolnictwie raczej będzie to sporadyczne.

Zgoda na przetwarzanie danych

Osoba, której dane dotyczą, np. pracownik, klient, musi być poinformowana o prowadzeniu operacji przetwarzania danych i o jego celach. Równocześnie należy uzyskać zgodę na przetwarzanie danych. Jeśli taka zgoda była już w przeszłości nam udzielona (i mamy stosowne oświadczenie osoby), jest ona nadal ważna. Natomiast „nowe” osoby muszą taką zgodę wyrazić. Jeśli tego nie zrobią, nie mamy prawa przetwarzać jej danych, a w praktyce nawet pozyskać. RODO nie precyzuje sposobu spełnienia obowiązków informacyjnych. Zatem mamy tu dużą dowolność. Użytkownicy portali internetowych od 25 maja br. stykają się z wyskakującymi okienkami, wymagających kliknięcia „potwierdzenia”, że zapoznali się z okolicznościami przetwarzania danych osobowych i wyrażają na to zgodę. To samo robią też poszczególne firmy na swoich stronach internetowych. Można też wysłać do danej osoby e-mail ze stosowną informacją umieszczoną np. w stopce. Dobrą (i zawsze skuteczną prawnie) formą realizacji obowiązku informacyjnego jest wysłanie osobnego listu poleconego z informacją o przetwarzaniu danych. Najważniejsze jest tutaj posiadanie potwierdzenia przekazania takiej informacji i potwierdzenie zgody na przetwarzanie danych. Można też ten obowiązek spełnić poprzez przekazanie informacji ustnie, np. na zebraniu pracowników i uzyskanie od nich potwierdzenia poprzez podpisanie listy z odpowiednimi klauzulami zgody. Należy założyć, że okoliczności i potwierdzenia spełnieniu obowiązku informacyjnego i zgody na przetwarzanie danych będą zawsze pierwszorzędowym przedmiotem ewentualnej kontroli UODO.

Zabezpieczanie danych

RODO wymaga (art. 32), aby w ramach tzw. neutralności technologicznej zadbać o właściwe zabezpieczenie danych osobowych przechowywanych przez dany podmiot, w dostosowaniu do wagi tych danych i ryzyka prawnego związanego z ich wyciekiem. Najbardziej chronione muszą być dane wrażliwe, np. dotyczące zdrowia osoby lub jej orientacji politycznej i seksualnej. Trudno sobie wyobrazić, żeby takie dane znajdowały się w posiadaniu gospodarstwa rolnego, grupy producentów lub firmy z otoczenia rolnictwa. Zatem należy ocenić indywidualnie ryzyko związane z dostępem do posiadanych danych przez osoby postronne, ich zniszczenia lub utraty. U podmiotów jednoosobowych nie będzie potrzeby wyznaczania osoby odpowiedzialnej za dostęp do nich, np. w komputerze lub w szafie. Jednak u większych podmiotów zatrudniających pracowników i mających rozległe bazy danych (nie tylko na nośnikach elektronicznych, ale też w formie papierowej) trzeba będzie taką osobę formalnie wyznaczyć, np. księgową. Drugim elementem obowiązkowym będzie odpowiednie zabezpieczenie pomieszczenia z danymi (w tym z komputerami), np. poprzez założenie atestowanych zamków, krat, drzwi metalowych, a także kupno odpowiednich sejfów, kaset metalowych, szaf wzmocnionych itp. Należy pamiętać, że ochrona danych osobowych dotyczy także zabezpieczenia dostępu do książki telefonicznej w telefonie lub smartfonie, a także dostępu do komputera poprzez ustawienie dobrego hasła lub nawet zakup programu szyfrującego.

Oprac. Izba Rolnicza w Opolu

Źródło: Top Agrar

Dramatyczna sytuacja - producenci owoców miękkich alarmują

Plantatorzy malin, porzeczek, aronii, agrestu, a także innych owoców miękkich zmagają się z bardzo trudną sytuacją w związku ze spadkiem cen, które są niższe w stosunku do kosztów produkcji. Problem trwa od lat, ale chyba w tym roku nastąpiło apogeum związane również z trudną sytuacją z powodzi suszy.

Niskie stawki wynikają z kilku czynników i nie da się ich rozwiązać jednym działaniem twierdzą rolnicy, którzy m.in. podejrzewają o znową cenową zarówno skupu jak i przetwórców owoców miękkich. Natomiast przetwórcy bronią się, że mimo swojej wielkości nie mają możliwości spekulacji ceną. Sygnalizowane przez przedstawicieli przetwórstwa owoców i warzyw pełne stany magazynowe owoców miękkich oraz konkurencja z krajów UE i Ukrainy budzą niepokój. Taka sytuacja, bez podjęcia szybkich działań, może doprowadzić do upadku wielu gospodarstw zajmujących się uprawą owoców miękkich. Według Jana Darolewskiego - producenta owoców miękkich, niską dochodowość branży spowodował spadek cen, a nie tegoroczna susza. - *Rekompensata z tytułu niskich cen, tak jak w latach poprzednich, powinna pochodzić nie z tytułu suszy, ale z innego działania. Od lat mamy problem niskich cen, które nie pokrywają kosztów produkcji. W obecnym roku ceny sięgnęły dna. Czarna porzeczka 20 gr, agrest 35 gr, aronia 20 gr. Uważam, że plantacje powinny zostać zlikwidowane, a producenci w zamian powinni dostać rekompensatę finansową, co w przyszłości miałoby wpływ na regulację rynku owoców miękkich - zaznacza rolnik.*

6 sierpnia br. roku na prośbę Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego odbyło się spotkanie w Łódzkim Urzędzie Wojewódzkim w Łodzi m.in. ze względu na trudną sytuację rolników, sadowników i plantatorów województwa łódzkiego. W spotkaniu uczestniczyli: Marek Jacek Michalak - Dyrektor Wydziału Infrastruktury i Rolnictwa Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi, Bronisław Węglewski - Prezes IRWŁ, Członkowie Zarządu IRWŁ: Ewa Bednarek i Mariusz Cheba, Jerzy Kuzański - Dyrektor IRWŁ oraz m.in. Marek Sarwa - Dyrektor Łódzkiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Bratoszewicach, Wojewódzki Lekarz Weterynarii dr Roman Owecki, Renata Jastrzębowska Wojewódzki Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Andrzej Kwiatkowski - Wojewódzki Inspektor Ochrony Roślin i Nasiennictwa. **W czasie dyskusji Mariusz Cheba - sadownik, Członek Zarządu IRWŁ, zwrócił uwagę na problemy producentów owoców miękkich w szczególności porzeczki, wiśni, agrestu i aronii. - Niestety duża część zbiorów została na plantacjach, ponieważ koszty zbioru przewyższały wartość produktu albo jak było w przypadku agrestu i porzeczki przetwórci nie byli zainteresowani zakupem towaru. Prezes IRWŁ Bronisław Węglewski, ekspert Komisji Rolnictwa w Unii Europejskiej, w czasie dyskusji, zwrócił również uwagę na fakt dysponowania**

przez UE rezerwą rolniczą. - Izba Rolnicza Województwa Łódzkiego zaapeluje do Jana Krzysztofa Ardanowskiego Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o zwrócenie się do Komisji Europejskiej w sprawie uwolnienia środków z rezerwy budżetu UE na pomoc dla polskich rolników, sadowników i plantatorów owoców miękkich. Dzięki temu pula środków pomocowych zwiększyłaby się o kolejne 400 mln zł, ponieważ w ramach pomocy dla poszkodowanych rolników rząd przeznaczył z budżetu państwa 799,5 mln zł, w tym 697 mln zł na dopłaty do hektara zniszczonych upraw. Z pomocy ządu powinni skorzystać wszyscy rolnicy, a także sadownicy i plantatorzy owoców miękkich - zaznaczył.

W piśmie z dnia 7 sierpnia br. do Ministra Rolnictwa, Prezes IRWŁ zaapelował także o potrzebę uregulowania sytuacji na rynku owoców miękkich i rekompensaty dla tych rolników, którzy chcą zrezygnować z ich produkcji, pomimo, że niektórzy z nich mają zobowiązania wobec PROW 2014-2020 z których wynika kontynuacja produkcji przez 5 lat. W czasie spotkania w Łódzkim Urzędzie Wojewódzkim rozmawiano również o problemach, jakie napotykają komisje szacujące starty. Niestety mapy IUNG nie odpowiadają stanom rzeczywistym zastanym przez komisje. To komisje powinny stwierdzać czy na danym terenie występuje susza. Komisje szacujące narzekają na skomplikowany i pracochłonny protokół szacowania strat, a także na to, że szacować można tylko te uprawy, które uwzględnia monitoring suszy. Marek Jacek Michalak zapewnił, że ponad 15 tys. wniosków, które wpłynęły do urzędu zostaną jak najszybciej ocenione, wrócą do gmin i będą składane do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, ponieważ pieniądze trzeba najpóźniej wypłacić do końca roku. Kolejne spotkanie w tym gronie przewidziano na 27 sierpnia br.

Trudna sytuacja w całym kraju

Trudna sytuacja producentów owoców miękkich jest w całym kraju. Zarząd Krajowej Rady Izby Rolniczych 11 lipca 2018 r. przekazał resortowi rolnictwa postulaty i wnioski wypracowane podczas spotkania zorganizowanego przez Lubelską Izbę Rolniczą z producentami owoców miękkich oraz przedstawicielami zakładów przetwórstwa owocowo-warzywnego. Zaapelowano do ministerstwa rolnictwa o:

- niezwłoczne podjęcie wszelkich możliwych działań mających na celu ustabilizowanie sytuacji na rynku produkcji owoców miękkich oraz sektora przetwórstwa owoców i warzyw, a przez to urealnienie cen na wszystkie owoce miękkie.

- wprowadzenie takich regulacji systemowych, w zakresie umów kontraktacyjnych, które spowodują, że cena skupu owoców miękkich uwzględniać będzie przede wszystkim koszty produkcji oraz oparta będzie na realnych prognozach i szacunkach zbiorów w danym roku. Jednym z rozwiązań proponowanych zarówno przez producentów jak i przetwórców jest podpisywanie umów kontraktacyjnych, najlepiej kilkuletnich, które ustabilizują rynek. Umowy kontraktacyjne, zdaniem uczestników spotkania, powinny być podpisywane do końca marca.

- niezwłoczne podjęcie prac legislacyjnych nad doprecyzowaniem Ustawy o wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi. Powszechnie stosowana jest zasada umowy jednodniowej, co naszym zdaniem jest niezgodne z zapisami Ustawy. Rolnik dowiadyuje się o cenie surowca dopiero w chwili dostarczenia owoców do skupu, co z góry stawia go w gorszej pozycji, jako kontrahenta.

- podjęcie systemowych działań w celu poprawy opłacalności, m.in. w małych gospodarstwach poprzez dywersyfikację w zakresie zagospodarowania owoców - m.in. produkcja deserowa, małe przetwórstwo. Konieczne jest uproszczenie i racjonalne obniżenie wymagań w programach na przetwórstwo (obecnie bardzo mało beneficjentów korzysta z dofinansowania).

- ograniczenie bariery w zakresie sprzedaży bezpośredniej w ramach własnego gospodarstwa oraz podjęcie działań, które pozwolą na skrócenie łańcucha żywnościowego (minimalizacja pośredników) pozwalające producentom owoców na przetwórstwo i wprowadzanie do obrotu swoich produktów bez restrykcyjnych przepisów sanitarnych i podatkowych.

- niezwłoczne wprowadzenie cła i ceny wejścia na owoce sprowadzane na rynek Polski spoza UE. Importowane owoce powinny być badane na granicy na pozostałości substancji zakazanych w UE. Przetwórcy wwożą materiał zły, jakości do Polski mieszają z jakościowo dobrymi produktami polskimi, co w konsekwencji powoduje psucie, jakości i marki „polskich produktów” za granicą.

Rolnicy zwracają również uwagę na ogromne znaczenie prowadzenia działań promocyjno-edukacyjnych, kampanii informacyjnych propagujących prawidłowe nawyki żywieniowe. Odpowiednio prowadzona kampania promocyjna spowoduje wzrost konsumpcji owoców, warzyw, soków i musów owocowych oraz pozostałych przetworów owocowo-warzywnych. Przyzwyczajenie m.in. dzieci do spożycia owoców będzie procentowało w przyszłości większą konsumpcją. Bardzo ważnym zagadnieniem jest promocja polskich produktów. Koniecz-

ne jest stworzenie Polskiej Marki i jej aktywne promowanie poza granicami kraju. Odpowiednio prowadzona promocja polskich produktów wpłynie na zwiększenie ich eksportu. Odpowiednie instytucje (Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Najwyższa Izba Kontroli) powinny podjąć działania w celu sprawdzenia, czy nie mamy do czynienia na rynku owoców miękkich z tzw. zmoną cenową. Od kilku lat obserwuje się, że po zbiorach ceny owoców mrożonych na wolnym rynku idą mocno w górę. W tym roku bardziej zauważalna jest również dysproporcja pomiędzy ceną w skupie a ceną w sklepie. - **Rolnicy nie mają czasu na sprzedaż bezpośrednią - zaznacza Piotr Kociołek producent aronii. - I na tym zarabiają pośrednicy i zagraniczne markety. Rolnicy powinni być udziałowcami (właścicielami) zakładów przetwórczych, będzie to obopólny dobry interes dla rolnika i dla zakładu. Zakład wtedy funkcjonuje na dobrym poziomie a rolnik dostaje godziwą cenę.**

Ostatnio również wypłynęła sprawa pomocy Ministerstwa Spraw Zagranicznych dla ukraińskich plantatorów (rozwój plantacji), dlatego w dniu 9 lipca 2018r. Prezes IRWŁ Bronisław Węglewski w imieniu Zarządu Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego zwrócił się do Jana Krzysztofa Ardanowskiego Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w tej sprawie. Projekt realizowany jest przez „Stowarzyszenie Integracja Europa-Wschód” z Kielc oraz ukraińską Fundację Rozwoju Lokalnego”. Izba Rolnicza Województwa Łódzkiego odniosła się krytycznie do tego typu działań. Samorząd rolniczy stoi na stanowisku, że Rząd RP powinien wspierać polskich sadowników i ogrodników w zakresie eksportu na rynki zewnętrzne a nie ich ukraińskich konkurentów. Państwo polskie powinno się zająć rozwiązywaniem problemów rodzimych plantatorów. Izba Rolnicza Województwa Łódzkiego wniosła również o podjęcie działań na forum UE w kierunku zniesienia barier handlowych dotyczących możliwości eksportu polskich produktów rolnych na rynek rosyjski, który był atrakcyjnym miejscem sprzedaży polskich owoców i warzyw. IRWŁ zwróciła uwagę ministerstwa na wątpliwości, jakie zgłaszają rolnicy związanymi z przyznaniem pomocy gospodarstwom, które ucierpiały wskutek suszy na podstawie § 13 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 stycznia 2015r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań ARiMR (Dz.U. z 2015r., poz. 187 ze zm.), według którego pomoc finansowa przysługuje rolnikom, w których gospodarstwach lub działach specjalnych produkcji rolnej powstały szkody w wysokości co najmniej 70% danej uprawy. IRWŁ zaapelowała, aby pomocą objąć wszystkich rolników, których gospodarstwa ucierpiały wskutek suszy, a także producentów owoców miękkich, ponieważ tego typu działalność również dotknęła długotrwałą suszą. Produkcja stała się nieopłacalną ze względu na fakt, że cena uzyskana za produkt nie jest w stanie pokryć kosztu samego zbioru. Grozi to upadkiem gospodarstw i zaprzestaniem produkcji owoców.

Przeciwdziałanie nieuczciwemu wykorzystaniu przewagi w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi

Rada Ministrów przyjęła dokumenty przedłożone przez ministra rolnictwa i rozwoju wsi: projekt ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystaniu przewagi w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi. Ograniczenie nieuczciwych praktyk handlowych

w łańcuchu dostaw żywności jest podstawowym celem nowelizacji ustawy o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi. W łańcuchu dostaw żywności to najczęściej rolnicy stanowią najniższe ogniwo i są narażeni na stosowanie nieuczciwych praktyk handlowych przez podmioty o większej sile przetargowej i potencjale ekonomicznym. Na podstawie obowiązujących przepisów rolnicy, jako dostawcy produktów rolno-spożywczych nie mogą zgłaszać zawiadomień o stosowaniu nieuczciwych praktyk handlowych do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK) ze względu na brak spełnienia kryteriów: progu dotyczącego wartości obrotów realizowanych między dostawcą a nabywcą wynoszącego 50 tys. zł oraz obrotu w wysokości 100 mln zł ze strony nabywcy lub dostawcy, który stosował praktykę nieuczciwie wykorzystującą przewagę kontraktową. Ponadto, rolnicy nie zgłaszają zawiadomień do UOKiK z obawy przed ujawnieniem swoich danych, a w konsekwencji utratą kontraktów i pogorszeniem stosunków handlowych z nabywcą. **Odpowiedzią na to będzie objęcie przepisami ustawy wszystkich relacji handlowych między dostawcą a nabywcą oraz zapewnienie anonimowości stronie zgłaszającej zawiadomienie w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową.** W rezultacie uchylono przepis dotyczący łącznej wartości obrotów realizowanych między dostawcą a nabywcą – 50 tys. zł. Zrezygnowano także z minimalnego progu 100 mln zł w przypadku obrotu realizowanego przez nabywcę lub dostawcę, który stosował praktykę nieuczciwie wykorzystującą przewagę kontraktową. Obecne progi 50 tys. zł i 100 mln zł są zbyt wysokie i ograniczają krąg podmiotów podlegających przepisom ustawy. **Poszerzono także krąg podmiotów uprawnionych do zgłoszenia zawiadomienia o podejrzeniu stosowania praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową – z zainteresowanego przedsiębiorcy na ogół obywateli.** Zrezygnowano z obowiązku zgłaszania na piśmie takiego zawiadomienia. **Zapewniono anonimowość stronie skarżącej, jeśli chodzi o dane osobowe i treść zawiadomienia. Jednocześnie na podstawie nowych przepisów Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów będzie mógł zlecać Inspekcji Handlowej przeprowadzanie kontroli postępowań na zasadach analogicznych do obowiązujących w przypadku kontroli prowadzonych przez pracowników UOKiK.**

Oprac. Sylwia Skulimowska

Źródło: MRiRW, KRiR, ARiMR.

Formy pomocy

Producenci rolni, po oszacowaniu strat w uprawach rolnych przez komisje powołane przez wojewodę właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkód, mogą ubiegać się o pomoc w formie:

1. kredytu preferencyjnego na wznowienie produkcji rolnej. Banki współpracujące z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa udzielają kredyty w wysokości nie większej niż kwota oszacowanych strat na wznowienie produkcji w gospodarstwach rolnych. Kredyt może być przeznaczony na zakup rzeczowych środków do produkcji rolnej (kwalifikowanego materiału siewnego, nawozów mineralnych, środków ochrony roślin, paliwa na cele rolnicze, inwentarza żywego). Kredytobiorca jest obowiązany udokumentować 50% poniesionych wydatków. W 2018 roku kredyty będą udzielane z oprocentowaniem płaconym przez producenta rolnego w wysokości do 0,5% w skali roku;

2. poręczeń i gwarancji spłaty kredytów bankowych udzielonych na wznowienie produkcji w gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej, znajdujących się na obszarach, gdzie szkody powstały w związku z suszą;

3. udzielania przez Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, na indywidualny wniosek rolnika, pomocy w opłaceniu bieżących składek na ubezpieczenie społeczne oraz regulowaniu zaległości z tego tytułu w formie odroczenia terminu płatności składek i rozłożenia ich na dogodnie raty, a także umorzenie w całości lub w części bieżących składek;

4. zastosowania przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa pomocy w formie odroczenia i rozłożenia na raty płatności z tytułu umów sprzedaży i dzierżawy nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa oraz ulg w opłatach czynszu, a także umorzenia raty płatności czynszu z tytułu umów dzierżawy, na indywidualny wniosek producenta rolnego, w którego gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej powstały szkody;

5. udzielania przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa dotacji dla producentów rolnych, w których gospodarstwach rolnych szkody w uprawach rolnych spowodowane wystąpieniem suszy powstałe na powierzchni uprawy objęły co najmniej 30 % danej uprawy. **Stawka pomocy na 1 ha zostanie ogłoszona przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na dwa tygodnie przed terminem naboru wniosków, który również określony będzie przez MRiRW;**

6. dotacji dla podatników podatku rolnego, którzy w 2018 r. prowadzili chów lub hodowlę ryb słodkowodnych w stawach rybnych położonych na obszarze gmin, w których wystąpiła susza lub powódź w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich w wysokości 300 zł/ha;

7. spłaty przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa na rzecz banków, w których producenci rolni mają kredyty z dopłatami do ich oprocentowania stosowanymi przez tą Agencję, pełnego oprocentowania przez okres nie dłuższy niż 2 lata - w przypadku zawieszenia przez banki spłaty kapitału tych kredytów w takim samym okresie;

8. udzielania na podstawie ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa przez wójtów, burmistrzów lub prezydentów miast ulg w podatku rolnym, na indywidualny wniosek producenta rolnego.

NIEPRAWIDŁOWOŚCI PUNKTÓW SKUPU W POMIARACH NALEŻY ZGŁASZAĆ DO OKRĘGOWYCH URZĘDÓW MIAR

W związku z sygnałami od organizacji rolniczych, spółdzielni i rolników indywidualnych w sprawie wątpliwości co do rzetelności podmiotów skupujących artykuły rolno-spożywcze w zakresie zapewnienia w punktach skupu właściwych przyrządów pomiarowych, odpowiednio wzorcowanych lub legalizowanych resort rolnictwa poinformował, że zaistniałe nieprawidłowości w tym zakresie można zgłaszać indywidualnie do Okręgowych Urzędów Miar, które podejmują właściwą interwencję.

Okręgowych Urzędów Miar w Polsce jest 9, ich siedziby są w Warszawie, Krakowie, Wrocławiu, Poznaniu, Bydgoszczy, Szczecinie, w Gdańsku i w Łodzi.

OUM Łódź

ul. G. Narutowicza 75

90-132 Łódź

tel. 42-678-70-69

42-678-77-66 wew. 601

e-mail: oum.lodz@poczta.gum.gov.pl

Plonowanie odmian rzepaku ozimego w doświadczeniach PDO

Dla plantatorów rzepaku ozimego ubiegły sezon był bardzo trudny i wymagający. Sierpniowa susza utrudniła przygotowanie odpowiednich stanowisk pod zasiewy rzepaku. Doświadczenia założono w optymalnym terminie, lecz w głebę przesuszoną. Opady, które wystąpiły po zasiewach sprawiły, że wschody rzepaku były szybkie i wyrównane. Częste i obfite opady we wrześniu (170 mm) i październiku (80 mm) przyczyniły się do zaburzenia bilansu wodno-powietrznego w glebie, a w efekcie słabego wzrostu roślin i żółknięcia liści, sugerującego niedobór składników pokarmowych. Duża ilość opadów jesienią spowodowała, że obsada rzepaku na plantacjach była zróżnicowana. Z powodu dużej presji chwastów w SDOO Sulejów zaistniała konieczność ponownego zastosowania herbicydu, który dodatkowo osłabił rzepak, powodując objawy fitotoksyczności o charakterze przejściowym. Wysokość roślin przed zimą była zróżnicowana i wynosiła od 6 do 12 cm, a ilość liści rozetowych u odmian wzorcowych stanowiła od 5 do 7 szt. Sucha zgnilizna kapustnych jesienią wystąpiła sporadycznie. Listopadowe temperatury ze średnią dobową powyżej 4°C, sprawiły, że rzepak nie został zahartowany. Grudzień i styczeń także były bardzo ciepłe i bezśnieżne. Gwałtowne ochłodzenie nastąpiło pod koniec lutego i w pierwszej dekadzie marca. Wystąpiły wówczas mrozy do minus 20°C, co przy braku okrywy osłabiło rośliny i spowodowało znaczne wymarznienia na poletkach doświadczalnych. Ruszenie wegetacji nastąpiło w połowie marca. Kwiecień był suchy i bardzo ciepły, ze średnią dobową wyższą o 5°C od średniej dobowej z wielo-

lecia. Nastąpiło szybkie zakwitanie odmian. Rośliny były przerzedzone, niskie i w słabej kondycji. Susza w maju i czerwcu była przyczyną słabego wzrostu rzepaku i powolnego napełniania się tłuszczyn. Odmiany były niskie, przez co nie nastąpiło „ugięcie łanu”, a wysokość roślin w fazie dokwitania była taka sama jak przed zbiorem. Na odmianach nie odnotowano zgnilizny twardzikowej, a choroby podstawy łodygi i czerń krzyżowych wystąpiły sporadycznie. Wysokie temperatury w lipcu zapewniły szybkie dojrzewanie. Poniższe wykresy przedstawiają plonowanie odmian populacyjnych i mieszańcowych uzyskanych na podstawie badań, przeprowadzonych w rejonie Polski centralnej, w czterech stacjach doświadczalnych w Polsce. Wyniki pochodzą z SDOO Sulejów (woj. łódzkie), SDOO Pawłowice (woj. śląskie), SDOO Słupia (woj. świętokrzyskie) i ZDOO Śrem Wójtostwo (woj. wielkopolskie). Wstępne wyniki plonowania odmian z poszczególnych miejscowości dostępne są na stronie internetowej: www.sulejow@coboru.pl w zakładce pt.: Wyniki i inne publikacje.

Na wykresach kolorem zielonym zaznaczono odmiany, które znalazły się na Liście Odmian Zalecanych do uprawy na terenie województwa łódzkiego do roku 2018. Podstawą utworzenia tej listy dla łódzkiego Zespołu PDO były wyniki uzyskane z doświadczeń z roku 2017. Lista Odmian Zalecanych powinna ułatwić rolnikom właściwy wybór odmiany najbardziej dostosowanej do lokalnych warunków gospodarowania. Wyniki plonowania odmian rzepaku z tegorocznych doświadczeń posłużą do utworzenia LOZ na rok 2019.

Poniżej przedstawiono krótką charakterystykę odmian, które znajdują się na LOZ w roku 2018.

BIRDY – plon nasion na poziomie najlepiej plonujących odmian populacyjnych. Zawartość tłuszczu w nasionach średnia, zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej poniżej średniej. Masa 1000 nasion mniejsza od średniej. Zimotrwałość roślin mała. Rośliny średniej wysokości, o przeciętnej odporności na wyleganie. Termin początku kwitnienia i dojrzałości technicznej nieco późniejszy od średniego. Odporność na czerń krzyżowych większa od średniej, na zgniliznę twardzikową, suchą zgniliznę kapustnych i choroby podstawy łodygi średnia.

DK EXPIRO – plon nasion bardzo duży. Zawartość tłuszczu w nasionach średnia. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej mniejsza od średniej. Masa 1000 nasion średnia. Zimotrwałość roślin średnia. Rośliny dość wysokie, o nieco mniejszej od średniej odporności na wyleganie. Termin początku kwitnienia i dojrzałości technicznej średni. Odporność na zgniliznę twardzikową i suchą zgniliznę kapustnych większa od średniej, na choroby podstawy łodygi i czerń krzyżowych średnia.

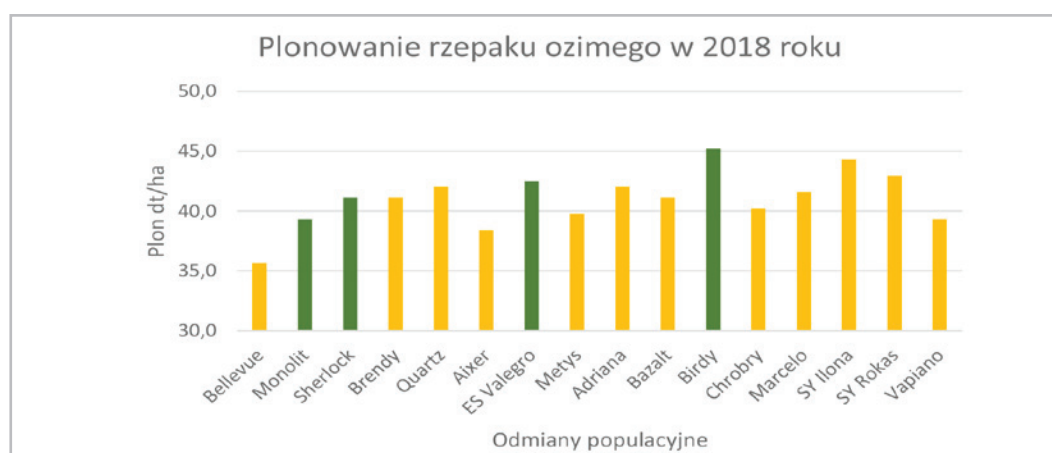
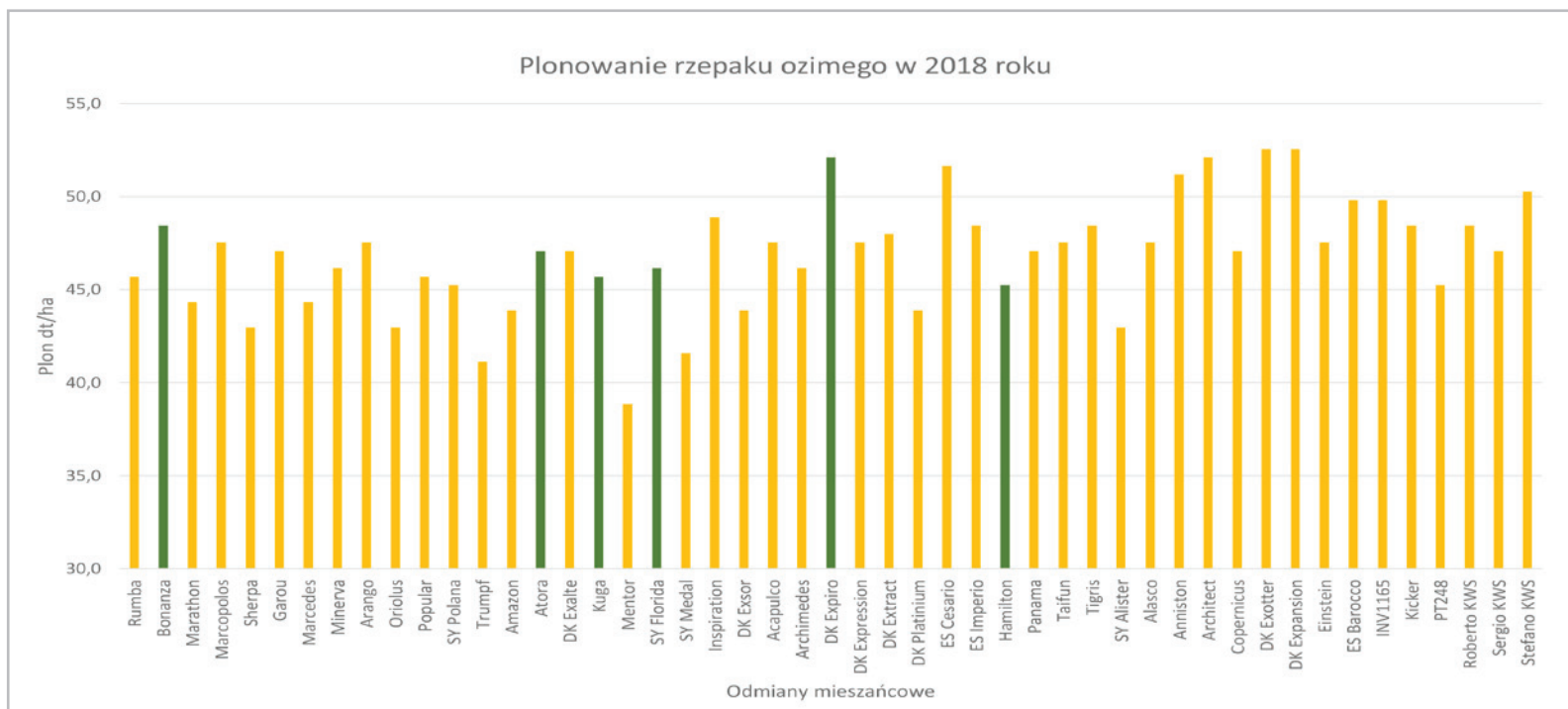
HAMILTON – plon nasion duży do bardzo dużego. Zawartość tłuszczu w nasionach dość duża. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej mniejsza od średniej. Masa 1000 nasion poniżej średniej. Zimotrwałość roślin średnia. Rośliny średniej wysokości, o dość dużej odporności na wyleganie. Termin początku kwitnienia i dojrzałości technicznej średni. Odporność na zgniliznę twardzikową i czerń krzyżowych większa od średniej, na suchą zgniliznę kapustnych średnia, na choroby podstawy łodygi mniejsza od średniej.

ALVARO KWS – plon nasion bardzo duży. Zawartość tłuszczu w nasionach średnia. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej mniejsza od średniej. Masa 1000 nasion średnia. Zimotrwałość roślin średnia. Rośliny średniej wysokości, o przeciętnej odporności na wyleganie. Termin początku kwitnienia i dojrzałości technicznej średni. Odporność na zgniliznę twardzikową, suchą zgniliznę kapustnych i czerń krzyżowych średnia, na choroby podstawy łodygi mniejsza od średniej.

ATORA – plon nasion bardzo duży. Zawartość tłuszczu w nasionach duża. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej mniejsza od średniej.

Masa 1000 nasion średnia. Zimotrwałość roślin średnia. Rośliny średniej wysokości, o przeciętnej odporności na wyleganie. Termin początku kwitnienia i dojrzałości technicznej średni. Odporność na zgniliznę twardzikową, choroby podstawy łodygi i czerń krzyżowych średnia, na suchą zgniliznę kapustnych większa od średniej.

KUGA - plon nasion bardzo duży. Zawartość tłuszczu w nasionach większa od średniej. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej średnia. Masa 1000 nasion średnia. Zimotrwałość roślin średnia. Rośliny średniej wysokości, o przeciętnej odporności na wyleganie. Termin początku kwitnienia nieco wcześniejszy od średniego, dojrzałości technicznej średni. Odporność na zgniliznę twardzikową i choroby podstawy łodygi średnia, na suchą zgniliznę kapustnych większa od średniej, na czerń krzyżowych mniejsza od średniej.

SY FLORIDA - plon nasion duży do bardzo dużego. Zawartość tłuszczu w nasionach średnia. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej większa od średniej. Masa 1000 nasion średnia. Zimotrwałość roślin średnia. Rośliny średniej wysokości, o przeciętnej odporności na wyleganie. Termin początku kwitnienia i dojrzałości technicznej nieco wcześniejszy od średniego. Odporność na zgniliznę twardzikową i czerń krzyżowych średnia, na suchą zgniliznę kapustnych i choroby podstawy łodygi mniejsza od średniej.

ES VALEGRO - plon nasion zbliżony do najlepiej plonujących odmian populacyjnych. Zawartość tłuszczu w nasionach dość duża. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej poniżej średniej. Masa 1000 nasion mniejsza od średniej. Zimotrwałość ro-

ślin średnia. Rośliny średniej wysokości, o przeciętnej odporności na wyleganie. Termin początku kwitnienia i dojrzałości technicznej nieco późniejszy od średniego. Odporność na zgniliznę twardzikową, suchą zgniliznę kapustnych, choroby podstawy łodygi i czerń krzyżowych średnia.

BONANZA - plon nasion duży do bardzo dużego. Zawartość tłuszczu w nasionach duża. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej większa od średniej. Masa 1000 nasion nieco większa od średniej. Zimotrwałość roślin dość duża. Rośliny dość wysokie, o średniej odporności na wyleganie. Termin początku kwitnienia i dojrzałości technicznej nieco późniejszy od średniego. Odporność na zgniliznę twardzikową większa od średniej, na suchą zgniliznę kapustnych, choroby podstawy łodygi i czerń krzyżowych średnia.

LOHANA - plon nasion duży. Zawartość tłuszczu w nasionach średnia. Zawartość białka w suchej ma-

sie beztłuszczowej powyżej średniej. Masa 1000 nasion średnia. Zimotrwałość roślin średnia. Rośliny średnio wysokie, o przeciętnej odporności na wyleganie. Termin początku kwitnienia i dojrzałości technicznej nieco późniejszy od średniego. Odporność na zgniliznę twardzikową, suchą zgniliznę kapustnych i choroby podstawy łodygi nieco większa od średniej, na czerń krzyżowych średnia.

SHERLOCK - plon nasion dość duży. Zawartość tłuszczu dość duża. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej mniejsza od średniej. Masa 1000 nasion mniejsza od średniej. Zimotrwałość średnia. Rośliny dość wysokie, o średniej odporności na wyleganie. Termin początku kwitnienia i dojrzewania nieco późniejszy od średniej. Odporność na zgniliznę twardzikową dość duża, na suchą zgniliznę kapustnych i choroby podstawy łodygi średnia, na czerń krzyżowych nieco lepsza od średniej.

MONOLIT - plon nasion średni. Zawartość tłuszczu duża do bardzo dużej. Zawartość białka w suchej masie beztłuszczowej mała do średniej. Masa 1000 nasion nieco mniejsza od średniej. Zimotrwałość średnia. Rośliny średniej wysokości, o małej do średniej odporności na wyleganie. Termin początku kwitnienia dość późny, dojrzewania średni. Odporność na zgniliznę twardzikową i suchą zgniliznę dość duża, na czerń krzyżowych średnia.

Anna Wardęga
COBORU
Stacja Doświadczalna
Oceny Odmian w Sulejowie

Rolnik kupi taniej niż mieszkaniec miasta!

Nawet o 15 procent taniej samochód marki Ford mogą kupić rolnicy, a także ludzie pracujący na wsi. Współpracując z Izbami Rolniczymi, Spółka Rabat Rolniczy stworzyła program, z którego może skorzystać każdy mieszkaniec wsi. Działanie programu jest skoncentrowane przede wszystkim na polepszeniu warunków życia na wsi oraz wspieranie społecznej działalności mieszkańców obszarów wiejskich. Spółka Rabat Rolniczy razem z marką FORD – liderem polskiego rynku samochodów flotowych wypracowała program, dzięki któremu każdy rolnik może zaoszczędzić nawet do 20 000 zł!

Główne zadanie jakie przed sobą postawiliśmy to budowanie siły polskiej wsi i wsparcie rolników.

Współpracując z Izłą Rolniczą Województwa Łódzkiego wiemy, z iloma problemami każdego dnia mierzą się rolnicy. Dlatego poszerzyliśmy naszą ofertę o auta osobowe i dostawcze marki Ford, które są oszczędne, przyjazne środowisku i bezpieczne – mówi prezes Spółki Rabat Rolniczy, Jan Boczek. Członkowie Programu „mojaWieś” otrzymują najbardziej konkurencyjne warunki w Polsce. Przynależność do Programu gwarantuje dodatkowy RABAT DO -14% (w zależności od modelu). Oprócz tego rabatu Członkom Programu przysługują wszystkie aktualne upusty i promocje oferowane przez Dealerów. Rolnicy bardzo często muszą dojechać w miejsca dokąd prowadzą różne drogi, łatwiejsze i trudniejsze. Dlatego poszukują modeli do każdego warunków na drogach. Samochody Ford to auta, którymi można bezpiecznie dojechać do pól uprawnych i pastwisk, a także bez problemów poruszać się w ruchu miejskim i na autostradach. Możliwość kupienia ich taniej nawet do 14 procent to nie tylko znak docenienia ich wkładu w rozwój polskiej wsi, ale również wsparcie w postaci

zaoszczędzonych pieniędzy. Zachęcam do kontaktu z Izłą Rolniczą Województwa Łódzkiego – jesteśmy dla Was, udzielimy pomocy w każdej kwestii – mówi prezes Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego, Bronisław Węglewski.

Współpracujemy z marką Ford z myślą o rolnikach, którzy głośno mówią nam o swoich potrzebach, zgłaszając się m.in. do Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego czy bezpośrednio do Programu „mojaWieś”. Negocjujemy najlepsze warunki na rynku, dając możliwość każdemu rolnikowi zaoszczędzenia na zakupie auta nawet do 20 000 zł. Setki rolników zdecydowały się na zakupienie auta marki Ford z Programem „mojaWieś”. Przekonali się, że na nas można liczyć. Zachęcam do kontaktu pod bezpłatnym numerem telefonu 800 007 444 lub zgłaszania się do Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego w celu kupna auta marki Ford w ofercie Programu „mojaWieś” – mówi prezes Jan Boczek.

Oferta marki Ford została przygotowana na podstawie potrzeb, z którymi mieszkańcy wsi zgłaszają się do Programu „mojaWieś” każdego dnia. Dlatego znajdują się w niej zarówno auta osobowe dla każdego mieszkańca

jak i auta dostawcze, świetnie przystosowane do gospodarstwa. Samochody marki Ford posiadają silniki na paliwa alternatywne, charakteryzują się niską emisją CO₂, dzięki czemu są bardzo przyjazne dla środowiska. Bezpieczeństwo, najnowsze innowacyjne technologie i doradztwo w całym okresie użytkowania samochodu to tylko kilka cech, które wyróżniają markę Ford, czyniąc ją liderem branży motoryzacyjnej.

Dołącz do setek zadowolonych rolników, którzy zaoszczędzili pieniądze kupując auta marki Ford w Programie „mojaWieś”. To jedyna taka oferta tylko dla mieszkańców wsi!

Auta osobowe i użytkowe z rabatem tylko dla członków Programu mojaWieś

RANGER Gotowy na wyzwania.

Przetestowany w najbardziej nieprzyjajnych warunkach, w ekstremalnych temperaturach i w najtrudniejszym terenie na Ziemi.

-14%

ECOSPORT Wyrazisty i sportowy.

Starannie wykończone i inteligentnie zaprojektowane wnętrze komponuje się z szeregiem najnowocześniejszych technologii.

-7%

KUGA Ekscytujący z każdej strony.

Doskonała stylistyka, elegancja, wysmienita dynamika i inteligentne technologie rozbudzą zmysły każdego kierowcy.

-10,5%

TRANSIT Największy w swojej klasie.

Przestrzeń ładunkowa w nowym Fordzie Transit oferuje spore możliwości transportowe - pozwala zmieścić ładunek o długości do 4,2 m.

-11%

Jak skorzystać z oferty Programu mojaWieś i kupować w najniższych cenach?

PROFINAMIOT

1709⁰⁰
~~1809⁰⁰~~

NAMIOT MAGAZYNOWY PVC 3 x 6 m

- ▶ plandeka o gr. 500 g/m², w 100% wodoodporna
- ▶ wysoka ochrona przed promieniowaniem UV (80+)
- ▶ bezpieczne magazynowanie towarów
- ▶ idealny na skład na potrzeby rolnictwa
- ▶ ściany boczne o wysokości 2 m

2089⁰⁰
~~2189⁰⁰~~

NAMIOT MAGAZYNOWY PVC 4 x 8 m

- ▶ plandeka o gr. 500 g/m², w 100% wodoodporna
- ▶ wysoka ochrona przed promieniowaniem UV (80+)
- ▶ bezpieczne magazynowanie towarów
- ▶ idealny na skład na potrzeby rolnictwa
- ▶ ściany boczne o wysokości 2 m

Haier

699⁰⁰
~~899⁰⁰~~

ZAMRAŹARKA SKRZYNIOWA BD-143RAA

- ▶ klasa energetyczna A+, klasa klimatyczna: SN-T
- ▶ jedna komora
- ▶ pojemność 143 L

849⁰⁰
~~1049⁰⁰~~

CHŁODZIARKA COMBI STATYCZNA HBM-446W

- ▶ klasa energetyczna A+
- ▶ mechaniczna regulacja temperatury
- ▶ możliwość obustronnego montażu drzwi
- ▶ szklane półki i przezroczyste szuflady
- ▶ pojemność netto chłodziarki 89 l
- ▶ pojemność netto zamrażarki 51 l

1319⁰⁰
~~1519⁰⁰~~

CHŁODZIARKA NO FROST C3FE632CSJ

- ▶ klasa energ. A+, oświetlenie LED
- ▶ regulacji temperatury w każdej komorze
- ▶ szuflada na warzywa i owoce z regulacją wilgotności, alarm otwartych drzwi
- ▶ wyświetlacz dotykowy, funkcja szybkiego mrożenia/chłodzenia, tryb wakacyjny
- ▶ pojemność netto chłodziarki 203 l
- ▶ pojemność netto zamrażarki 108 l

800
netto/kg
~~950~~

POLISAMIR PREPARAT KWASOWY PIANOWY

- ▶ preparat do mycia maszyn, urządzeń technologicznych, ścian, posadzek, hal produkcyjnych w zakładach przemysłu rolno-spożywczego
- ▶ **Dostępne opakowania:** 20 kg

675
netto/kg
~~700~~

MULOMIR HD PREPARAT ALKALICZNY PIANOWY

- ▶ przeznaczony do mycia powierzchni, maszyn, urządzeń produkcyjnych oraz ścian i posadzek w zakładach przemysłu rolno-spożywczego
- ▶ zawiera aktywny chlor oraz wykazuje właściwości dezynfekujące
- ▶ **Dostępne opakowania:** 20 kg

1685
netto/kg
~~1950~~

IXOMIR PREPARAT KWASOWY NIEPIANOWY

- ▶ preparat o działaniu dezynfekcyjnym na bazie nadtlenku wodoru, kwasu nadoctowego i octowego
- ▶ łatwo s płukuje się z mytych powierzchni
- ▶ przeznaczony do stosowania w zakładach przemysłu rolno-spożywczego
- ▶ **Dostępne opakowania:** 20 kg

Wojewódzki Finał XVI Edycji Ogólnokrajowego Konkursu Bezpieczne Gospodarstwo Rolne

Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW” Biuro Regionalne w Łodzi już piąty raz uczestniczyło w wojewódzkim finale Ogólnokrajowego Konkursu Bezpieczne Gospodarstwo Rolne, którego organizatorem była Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, we współpracy z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Państwową Inspekcją Pracy oraz Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Konferencja podsumowująca szesnastą edycję konkursu odbyła się w dniu 5 lipca br. w Bionanoparku w Łodzi pod patronatem Wojewody Łódzkiego, Marszałka Województwa Łódzkiego oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi. Uroczystość uświetnili swoją obecnością przedstawiciele władz oraz instytucji związanych z rolnictwem województwa łódzkiego: Urzędu Wojewódzkiego, Sejmiku, Izby Rolniczej, Krajowego Ośrod-

ka, których właściciele są w wieku od 25 do 40 lat, z wykształceniem rolniczym oraz mają od 1 do 3 dzieci.

Komisja składająca się z przedstawicieli organizatorów i sponsorów konkursu odwiedziła 9 najlepszych gospodarstw oceniając: ład, porządek i bezpieczeństwo w obrębie podwórza, zabudowań i stanowisk pracy; stan techniczny budynków inwentarskich i gospodarczych; stan techniczny instalacji i urządzeń elektrycznych; warunki obsługi i by-

kursu Bezpieczne Gospodarstwo Rolne 2018. Warto zaznaczyć, patronat nad konkursem objął **Prezydent RP Andrzej Duda. Pierwsze miejsce w szesnastej edycji konkursu**

zajęli państwo Wioletta i Adam Strach – właściciele gospodarstwa w Dańkowie w gminie Biała Rawska, w powiecie rawskim. Wszyscy laureaci otrzymali atrakcyjne nagrody rzeczowe nie tylko od organizatorów i sponsorów konkursu, ale również od lokalnych władz gmin, na terenie, których znajdują się gospodarstwa rolne. Biuro Regionalne w Łodzi Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW” tradycyjnie obdarowało laureatów torbami z firmowymi gadżetami oraz było fundatorem uroczystego obiadu dla uczestników konferencji.

Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW” ma nadzieję, że nagrody ufundowane przez sponsorów zachęcą do uczestniczenia w kolejnych edycjach konkursu również innych właścicieli gospodarstw rolnych z województwa łódzkiego. Dzięki temu poziom wiedzy na temat zasad bezpieczeństwa pracy w gospodarstwach rolnych będzie coraz wyższy.

Oprac. J.P.B.

ka Wsparcia Rolnictwa, Ośrodka Doradztwa Rolniczego, Państwowej Inspekcji Pracy, Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Kuratorium Oświaty, Państwowej Straży Pożarnej, Archidiecezji oraz Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW”. W konferencji uczestniczyli również laureaci ubiegłorocznej edycji konkursu.

W tym roku do konkursu przystąpiły 73 gospodarstwa, w tym najwięcej z powiatów: bełchatowskiego (6), pajęczańskiego (5), tomaszowskiego (5), radomszczańskiego (5) i wieluńskiego (5). W dominującej większości były to gospodarstwa o profilu mieszanym (39) o powierzchni od 1,5 do 130

hectarów, w tym zwierząt gospodarskich oraz stan i jakość stosowanych środków ochrony osobistej oraz wyposażenie w sprzęt przeciwpożarowy. Przy ocenie brano również pod uwagę: wydzielenie miejsc do zabawy dzieci i wypoczynku dorosłych, estetykę gospodarstwa, udogodnienia zwiększające bezpieczeństwo i higienę pracy wykonane przez właściciela gospodarstwa oraz stosowanie atestowanego sprzętu zapewniającego bezpieczeństwo. W przypadku zatrudniania w gospodarstwie pracowników, ocenie podlegały również stanowiska ich pracy.

W końcowym etapie swej pracy, komisja dokonując oceny gospodarstw, wyłoniła zwycięzcę, który reprezentować będzie województwo łódzkie w finale krajowym konkursu. Sporządzona przez komisję dokumentacja zdjęciowa, pozwoliła utrwalić obraz ocenianych gospodarstw, dając możliwość zapoznania się z nimi wszystkim uczestnikom konferencji.

Podczas konferencji przybliżony został temat bezpieczeństwa w gospodarstwach rolnych oraz działalności instytucji pracujących na rzecz wsi i ich mieszkańców. Wspominali o tym główni organizatorzy i sponsorzy nagród finału konkursu. Dużym zainteresowaniem cieszył się wykład Anny Bieniawskiej Dyrektora Biura Regionalnego w Łodzi Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW”, która przedstawiła popularną ofertę ubezpieczeniową dla rolników - Pakiet Bezpieczna Zagroda.

Po krótkiej przerwie nastąpiło długo oczekiwane wręczenie nagród i wyróżnień finalistom wojewódzkiego kon-

**TOWARZYSTWO
UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH**
T U W

Zapraszamy do naszego Biura i Oddziałów.
Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW”
Biuro Regionalne w Łodzi
ul. Swojska 4, 91-342 Łódź
tel. 42 640-69-80
e-mail: lodz@tuw.pl
www.tuw.pl

*Informacja stanowi materiał promocyjny Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW” z siedzibą w Warszawie 02-793, ul. H. Raabego 13

ŚWIEŻE I ZDROWE BO ZE ZJAZDOWEJ

Czas na bezpieczne GRILLOWANIE!

Lato to idealny czas na ogrodowe i plażowe pieczenie mięsa, owoców i warzyw, a grill może być bardzo dobrym i bezpiecznym sposobem obróbki termicznej. Przygotowane na nim potrawy bywają zdrowsze i mniej ciężkostrawne niż te smażone z użyciem tłuszczu. Ale czy kiełbasa, szaszłyki lub karkówka z grilla są bezpieczne dla naszego zdrowia? Tak, pod warunkiem, że przestrzega się kilku zasad.

Czy aluminiowa tacka poprawia jakość grillowanego mięsa?

Badania naukowe dowodzą, że podczas grillowania żywności wytwarzają się szkodliwe związki chemiczne.* Powstają one wówczas, gdy wytapiający się z mięsa tłuszcz kapie na źródło żaru. Następnie wraz z dymem przedostają się do przygotowywanego jedzenia. Wiele szkodliwych substancji znajduje się także w zwęglonych kawałkach żywności. Przypalone mięso zawiera także niebezpieczną akroleinę, czyli aldehyd o silnych właściwościach rakotwórczych. Dlatego ważne jest, aby zawsze odkrajać przypalone części mięsa. Szkodliwe związki powstają także podczas spalania tłuszczu oraz opiekania pieczywa. Dlatego też nie zaleca się długotrwałego grillowania chleba czy bułek. Powinno się je jedynie delikatnie podpiec.

Aby uniknąć przedostania się niebezpiecznych związków do przyrządzanych potraw, należy używać przeznaczonych do tego celu tacek, a podczas grillowania nie stosować żadnych dodatkowych tłuszczów, np. jako dodatku do marynat. Tacki w sposób znaczący poprawiają jakość grillowanego mięsa. Niektóre niebezpieczne wskaźniki spadają nawet kilkakrotnie. Ograniczenie kontaktu topiącego się tłuszczu z ogniem zmniejsza zawartość szkodliwych substancji w końcowym produkcie. Tacki doskonale nadają się do grillowania, trzeba jednak pamiętać, by nie kłaść na nich produktów o odczynie kwaśnym. Istnieje wówczas ryzyko przedostania się aluminium do jedzenia. Marynata na bazie soku z cytryny w tym przypadku zdecydowanie odpada.

Jak rozpalać?

Podczas rozpalania nigdy nie powinno się używać szkodliwych dla zdrowia płynów, takich jak benzyna, nafta czy denaturat. W żadnym wypadku nie należy również rozpalać grilla z kartonów, gazet, dykt, malowanego lub lakierowanego drewna. W wyniku ich spalania wytwarzają się niebezpieczne i toksyczne substancje. Najlepiej używać ekologicznych podpałek.

Zdrowe grillowanie

Posiłki z grilla mogą stanowić zdrowy i pożywny element naszej diety. Podczas grillowania nie używa się bowiem dodatkowego tłuszczu, więc mięso przygotowane na grillu będzie mniej kaloryczne niż to usmażone na patelni. Lato szczególnie zachęca do spędzania czasu na świeżym powietrzu i wspólnego przygotowania posiłków w plenerze. Jeśli zastosujemy się do kilku zasad takie przyrządzanie posiłków na świeżym powietrzu, będzie nie tylko przyjemne, ale też bezpieczne, a nawet zdrowe.

„Przygotowując dania na grillu, warto wybierać produkty o jak najmniejszej zawartości tłuszczu i przyrządzać je w taki sposób, by w jak największym stopniu ograniczyć spływanie tłuszczu na źródło ciepła. Tak więc nawet tłuste mięso przyrządzone na tradycyjnym węglowym grillu bez użycia specjalnych tacek nie powinno mieć negatywnego wpływu na nasze zdrowie – o ile nie jest spożywane zbyt często i w dużych ilościach” – mówi dr inż. Marta Ciecierska z Zakładu Oceny Jakości Żywności Wydziału Nauk o Żywności SGGW.

Po świeże warzywa, owoce i mięso od polskich producentów zapraszamy na Rynek Hurtowy „Zjazdowa”, a po ciekawostki dotyczące żywienia na naszego FB www.facebook.com/rynekzjazdowa/

Sosy do grillowanego mięsa

Sos jogurtowy

Składniki: Duży kubek jogurtu greckiego, czosnek, garść mięty, chili, sól, pieprz.

W miseczce wymieszają rozmiażdżony czosnek, sól, pieprz, drobno pokrojony kawałek chili – odstawić. Po 20 minutach dodać jogurt i porwaną miętę. Część mięty i chili pozostawić do dekoracji.

Sos pomidorowy – proporcje w zależności od potrzeby

Składniki: pomidory lima (lub inne), czosnek, świeża bazylija (oregano, mięta – opcjonalnie), oliwa z oliwek, cukier, żółte pomidorki koktajlowe.

Pomidory lima obrać ze skórki, pokroić i smażyć na patelni. Dodać garść bazylii i inne zioła, pieprz, sól, oliwę z oliwek oraz cukier do smaku. Całość przełożyć do miseczki i wrzucić żółte pomidorki koktajlowe oraz świeże zioła. Sos można wykorzystać również do makaronu

Marynata do piersi z kurczaka**

Składniki: tyle samo łyżek miodu co ciemnego sosu sojowego, kilka ząbków rozmiażdżonego czosnku, pieprz, cytryna, świeże zioła.

Do miski wrzucić rozmiażdżony czosnek oraz miód i sos sojowy. Dokładnie wymieszać tak by sos sojowy i miód się połączyły. Kawałki mięsa zalać sosem i całość wymieszać. Ostawić na noc. Mięso włożyć na aluminiową tackę, piec na grillu. Przekładać by upiekło się z jednej i drugiej strony. Po upieczeniu wyłożyć na talerz i wycisnąć cytrynę na kawałki kurczaka, posypać pieprzem oraz świeżymi ziołami.

Oprac. Sylwia Skulimowska

Źródło: www.akademiodobregosmaku.sggw.pl, przepisy własne

*W żadnym badanym przypadku zawartość szkodliwych substancji nie przekraczała limitów uznawanych za bezpieczne.

**Proporcje w zależności od ilości mięsa, marynata ma pokrywać każdy kawałek mięsa.

UWAGA

• W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 10.01.2018 r o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz w niektóre inne dni, Zarząd Spółki informuje iż stosownie do Art. 6. 1. Ustawy zakaz, o którym mowa w art. 5, nie obowiązuje na terenie Łódzkiego Rynku Hurtowego Zjazdowa S.A. w zakresie handlu hurtowego artykułami rolno - spożywczymi. Łódzki Rynek Hurtowy „Zjazdowa” S.A. będzie czynny w każdą niedzielę. Poniedziałek - Piątek 00:00 - 24:00, Sobota 00:00 - 10:00, Niedziela 06:00 - 24:00

• Zapraszamy do wynajęcia kompletnie wyposażonej, nowoczesnej chłodni o pow. 264 m² z pomieszczeniem biurowym, socjalnym, salą sprzedażową oraz 2 niezależnymi komorami chłodniczymi. Chłodnia przystosowana jest do działalności związanej z branżą mięsną, nabiałową, spożywczą, owocowo - warzywną. Możliwość handlu 7 dni w tygodniu.

• Zapraszamy do wynajęcia boksu handlowego. Boks przystosowany jest do działalności związanej z branżą mięsną, nabiałową, spożywczą, owocowo-warzywną. Możliwość handlu 7 dni w tygodniu. Specyfikacja przykładowa (istnieje możliwość łączenia boksów): BOX o powierzchni 24 m², - szerokość 4 m², - długość 6 m², - wysokość 4m, - na miejscu pom. sanitarne, - parking, - monitoring, - ochrona 24h, - dostęp 265 dni w roku/24h. Parking, plac manewrowy, teren monitorowany. Doskonale dojazd do autostrady A1 - 7km do wjazdu, 20 km do skrzyżowania autostrad A1 i A2 w Strykowie, do centrum Łodzi - 8 km.

OGŁOSZENIE WYNAJEM

Łódzki Rynek Hurtowy Zjazdowa S.A.

ul. Budy 4 91-610 Łódź tel.: 42 650 87 02 marketing@zjazdowa.com.pl <http://www.zjazdowa.com.pl>

Certyfikaty wyjątkowości

Od kilku już dekad w UE jest widoczne zainteresowanie żywnością o tradycyjnych metodach produkcji i znanym pochodzeniu. W 1992 roku Unia Europejska przyjęła serię rozporządzeń, które szczególnie chronią producentów, często lokalnych i drobnych, wytwarzających charakterystyczną żywność związaną z regionem w którym mieszkają i tradycją żywą od pokoleń. By szczególnie wyróżnić właśnie taką wyjątkową i produkowaną z pieczołowitością żywność, stworzono system oznaczeń, który informuje konsumentów o jej wyjątkowości i chroni producenta przed nieuczciwą konkurencją i podróbkami.

Jakich certyfikatów i oznaczeń szukać?

Dokonując codziennych zakupów produktów spożywczych, czym kierujesz się w ich wyborze? Znanym Ci już smakiem, marką i reputacją producenta, zawartością i składem produktu, reklamą, rekomendacjami znajomych lub osób opiniotwórczych? A może znakami i certyfikatami widocznymi na etykiecie? Coraz więcej producentów żywności, chcąc podkreślić różne walory swoich produktów, decyduje się na zamieszczanie oznaczeń potwierdzających ich wyjątkowość. Są to znaki mówiące o nagrodach w konkursach, wyróżnieniach przyznanych przez organizacje lub konsumentów, a także znaki informujące o pochodzeniu lub jakości danego produktu. Jak z zamieszczanych na etykietach opakowań dowiedzieć się, które są potwierdzeniem najwyższej, certyfikowanej jakości? Najlepszym sposobem będzie wybieranie produktów oznaczanych znakami jakości i oznaczeniami, które są uznawane przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. To w sumie kilkanaście certyfikatów, a każdy z nich określa konkretne walory jakościowe i produkcyjne danego produktu. Aby ułatwić ich identyfikację i zrozumienie, pogrupowano je w pięć zbiorów.

Pierwszy z nich to CERTYFIKOWANE PRODUKTY REGIONALNE. Żywność wytwarzaną w ramach opisanych poniżej czterech systemów cechuje wyjątkowa jakość dzięki miejscu i wieloletniej tradycji wyrobu. Jeśli na wybieranych produktach znajdziesz poniższe oznaczenia, to wiedz, że powstały one zgodnie z regionalną recepturą, a ich jakość nawiązuje do tradycji i historii danego regionu. Dzięki temu, że producenci wytwarzający żywność w ramach tego systemu spełniają określone normy produkcyjne, a ich praca jest na bieżąco kontrolowana, jakość oferowanych przez nich produktów jest powtarzalna i na najwyższym poziomie.

Drugi zbiór to CERTYFIKOWANE PRODUKTY EKOLOGICZNE. Zamieszczany na etykietach znak jakości wraz z numerem certyfikatu potwierdza, że produkt jest wolny od zanieczyszczeń, chemii i GMO oraz wytworzony z dbałością o środowisko naturalne ze szczególnym uwzględnieniem łączenia przyjaznych środowisku praktyk gospodarowania, wspomagania wysokiego stopnia różnorodności biologicznej, wykorzystywaniu naturalnych procesów oraz zapewnianiu właściwego dobrostanu zwierząt. Wytwórcy żywności ekologicznej spełniają bardzo restrykcyjne normy produkcyjne, a ich praca jest na bieżąco kontrolowana, dzięki czemu ich produkty cechują się najwyższą na rynku jakością.

Trzeci zbiór to CERTYFIKOWANE PRODUKTY SPOŻYWCZE, Żywność oznaczona poniższymi znakami daje gwarancję jakości dzięki stosowaniu określonych, rygorystycznych metodyk i zasad produkcji, ze szczególnym uwzględnieniem jakości i pochodzenia surowca, z którego jest produkowana. Udział producentów w tych systemach przekłada się również na nadzorowanie kolejnych etapów procesu produkcji i zapewnienie zawsze tej samej jakości.

Czwarty zbiór to PRODUKTY SPOŻYWCZE Z OZNACZENIAMI. Sygnowane poniższymi znakami produkty spożywcze nie powstają w ramach systemów jakości, ale posiadają konkretne cechy, które je wyróżniają. Są to takie walory jak pochodzenie surowców użytych do produkcji czy tradycyjne metody wytwarzania.

Piąty zbiór to PRODUKTY OD ROLNIKA. Od początku 2017 roku rolnicy mają możliwość sprzedawania produkowanej przez siebie żywności bezpośrednio konsumentom, czyli nie w sklepach czy przez pośredników, ale wprost klientom końcowym. I chociaż produkowana w ten sposób żywność nie musi posiadać oznaczeń, to w rzeczywistości odróżnić ją można poprzez bezpośrednią formę zakupów, a na Polska Smakuje dzięki następującemu znakowi.

Dlaczego warto mieć znaki jakości?

Producenci żywności na opakowaniach swoich produktów coraz częściej umieszczają różne znaki potwierdzające walory danego wyrobu. Wynika to z faktu, że chcą przekonać do zakupów świadomych konsumentów, dla których obok marki producenta liczy się skład i zawartość odżywcza produktu, a liczne oznaczenia mają stanowić potwierdzenie obietnicy złożonej na etykiecie. Warto mieć świadomość, że konsumenci zaczynają rozróżniać, które znaki są przyznawane za rzeczywiste utrzymywanie konkretnych standardów produkcyjnych

i są potwierdzeniem jakości, a które zostały przyznane w np. w konkursach konsumenckich.

Systemy jakości, w ramach których przyznawane są konkretne znaki to potwierdzenie wyjątkowości wytwarzanych produktów. Dlatego wytwarzanie i oznaczanie swoich produktów konkretnym znakiem jakości jest komunikatem skierowanym wprost do konsumenta. Jest potwierdzeniem najwyższej jakości oferowanych produktów spożywczych i przynależności do grona najlepszych producentów żywności w kraju.

Gdzie szukać certyfikowanej żywności?

Wszędzie, zarówno w dużych i małych sklepach, jak i na bazarach oraz targowiskach. Wraz z rosnącym zapotrzebowaniem na wysokojakościowe produkty spożywcze zwiększa się liczba miejsc, w których jest coraz więcej certyfikowanej i oznaczonej żywności.

Jak zdobyć znak jakości?

Udział w systemach jakości oznacza spełnienie konkretnych wymogów produkcyjnych określonych przez właścicieli tych systemów. Dlatego na początek należy sobie zadać pytanie, który z systemów jakości będzie najlepszy dla wytwarzanej żywności. Na stronach internetowych właścicieli znaków podane są szczegółowe wymagania, które trzeba spełnić, żeby produkować w ramach danego systemu:

Trzy znaki smaku www.trzyznakismaku.pl

Jakość tradycja www.produktyregionalne.pl/jakosc

Integrowana produkcja, rolnictwo ekologiczne

www.gov.pl/rolnictwo

Quality Standard www.wieprzowinapqs.pl

QAFP www.qafp.pl

System QMP www.pzpbm.pl/QMP

Wspieraniem merytorycznym służą izby rolnicze oraz Ośrodki Doradztwa Rolniczego, które udzielają konkretnych informacji i porad nt. zasad przystępowania i standardów produkcyjnych każdego z systemów jakości. Dodatkowo producenci przystępujący do wybranych systemów jakości mogą się ubiegać o wsparcie finansowe, które ma na celu zwiększenie uczestnictwa producentów żywności i rolników w unijnych i krajowych systemach jakości. W ramach działania 3 „Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych”, poddziałanie 3.1 „Wsparcie na przystępowanie do systemów jakości” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 można się ubiegać o wsparcie finansowe, które może być przeznaczona na refundację konkretnych działań. Informacje o trybie i terminach składania wniosków o przyznanie pomocy można znaleźć na stronie internetowej Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa.

Oprac. Sylwia Skulimowska

Źródło: www.polskasmakuje.pl

www.kowr.gov.pl